

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

En kvalitativ intervjustudie om barnsekreterares arbete med familjehem

Kurskod: SOPA 63

VT 2018

Examinator: Janicke Andersson

Abstract

Authors: Isabelle Sjöberg & Martina Strand

Title: The Social Workers Experiences Within Foster Care

Assessor: Janicke Andersson

The study aims to examine social workers within the foster care fields experiences of foster placements, and what methods that are used during the work with foster parents. In order to reach the results, social workers has been interviewed. The social workers described experiences quite similar to the previous research that was found. We also found that the respondents are working according to certain methods based on the attachment theory, ecological systems theory and systems theory. However, there were some differences between the social workers experiences in relation to the methods. The study has lead to a few conclusions, social workers within foster care has different opinions regarding the foster family and the foster childrens relation to their biological parents. Some social workers find it important for the childs well being while other find it harmful. The role of the foster family depends on the foster childs age as they have various needs. Another conclusion is that respondent works according to certain methods with foster parents, however we also found out that they have a theoretical thinking while using them. They find it important to interact with the foster family in order to work with the communication within the families, but their opinions about how often follow up is needed differs.

Keywords: *foster family, social work, professional, foster placement, foster care, methods, socialtjänsten and familjehem.*

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
1. PROBLEMFÖRMULERING	5
1.1 INLEDNING.....	5
1.2 SYFTE.....	6
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR.....	6
2. BEGREPPSDEFINITIONER	6
2.1 FAMILJEHEM.....	6
2.2 KÄLVESTENSMETODEN	6
2.3 MARTE MEO	7
2.4 BBIC	7
3. BAKGRUND	7
4. TIDIGARE FORSKNING	8
4.1 PROFESSIONALITET I SAMBAND MED FAMILJEHEMSPLACERINGAR	9
4.2 SOCIALTJÄNSTENS ARBETE MED FAMILJEHEM.....	10
4.3 FAMILJEHEMMETS SAMVERKAN MED SOCIALTJÄNSTEN.....	11
4.4 DE FAMILJEHEMSPLACERADE BARNEN.....	12
4.5 SAMMANFATTNING	14
3. TEORI	14
3.1 ANKNYTNINGSTEORI.....	14
3.1.1 Inre arbetsmodeller.....	15
3.1.2 Trygg bas.....	15
3.1.3 Anknätningsmönster.....	15
3.2 UTVECKLINGSEKOLOGISK TEORI.....	16
3.3.4 Livsmodellen.....	17
3.3 SYSTEMTEORI.....	17
3.4 VAL AV TEORI	18
4. METOD	18
4.1 VAL AV METOD	18
4.2 URVAL.....	19
4.3 INSAMLING AV DATA	20
4.4 BEARBETNING AV DATA	22
4.5 UNDERSÖKNINGENS TILLFÖRLITLIGHET.....	23
4.6 FORSKNINGSETISKA ÖVERVÄGANDEN	25
4.7 ARBETSFÖRDELNING	26
6. RESULTAT	26
6.1 FAMILJEHEMMET OCH DE BIOLOGISKA FÖRÄLDRARNA.....	26

6.2 ÅLDER OCH RELATIONER	29
6.3 ARBETET MED FAMILJEHEMMET	30
6.4 SAMMANFATTNING AV RESULTAT	34
7. ANALYS	35
7.1 ANALYS AV BARNSEKRETERARNAS ERFARENHETER	35
7.2 ANALYS AV BARNSEKRETERARNAS ARBETE MED FAMILJEHEMMET	38
8. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	41
9. REFERENSLISTA.....	44
10. BILAGA	48

1. Problemformulering

1.1 Inledning

Det är socialtjänsten som i Sverige har det grundläggande ansvaret att förhindra om ett barn far illa. Vid kännedom om ett barn far illa så kan det bli aktuellt med en familjehemsplacering som intervention (Socialstyrelsen, 2006). År 2014 placerades cirka 22 300 barn utanför familjehemmet, enligt socialtjänstlagen (2001:453). Familjehemsplacering var vid denna tidpunkt den mest förekommande placeringsformen i Sverige (Socialstyrelsen, 2015). I Socialstyrelsens rapport (2010) framgår det att barnet är i behov av den nära anknytningen som ett familjehem kan ge, vilket även Risholm Mothander och Broberg (2015) styrker.

I dagens samhälle är barnvården ett av huvudområdena inom det sociala arbetet (Höjer & Höjer, 2012). Yrkesutövare inom familjehemsvården har sedan en längre tid tillbaka framställts negativt medialt. En stor debatt väcktes 2011, i samband med att *Vanvårdsutredningen* (SOU 2011:61) publicerades. Tidigare familjehemsplacerade vuxna trädde fram och berättade om upplevelser av övergrepp under placeringstiden. En av många artiklar inom området, som Lönnerblad och Heilborn (2017) publicerade ifrågasatte just kvaliteten på familjehemsvården i samband med att en tonåring begick självmord under en placering.

En placering innebär ett stort ingrepp i barnets och de anhörigas liv, det är därmed viktigt att vården i ett familjehem ska omfatta en trygghet för alla parter. För att familjehemmet ska kunna uppfylla barnets enskilda och specifika behov av stöd och hjälp, så måste socialtjänsten utreda dess lämplighet enligt 4 kap. 1 § i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11). På Socialstyrelsens (u.å.) hemsida framgår det även att familjehemmen ska genomgå utbildning för sitt ändamål. Detta för att kunna säkerställa att vården håller god kvalitet och lever upp till barnets behov. Under placeringens gång så ska barnsekreterarna handleda, utbilda och följa upp familjehemmet vilket de använder särskilda metoder för. Det framgår även i Socialstyrelsens föreskrifter att yrkesutövare inom socialtjänsten för barn och unga (SOSFS 2014:7) ska besitta en grundläggande kunskap förankrat till bland annat anknytningsteorin och den utvecklingsekologiska teorin.

Med tanke på debatten om familjehemsvården så finner vi en relevans i att undersöka barnsekreterares syn på deras professionella erfarenheter av familjehemsplaceringar samt vilka metoder de använder i samband med yrkesutövandet. Tidigare studier pekar på att det finns en hög relevans i att vägleda och ha en dialog med familjehemmet. Forskning visar även på att barn påverkas positivt såväl som negativt i samband med en familjehemsplacering. Då forskning mestadels studerat vad familjehemmen anser sig ha för behov finner vi en relevans i att inrikta oss på hur barnsekreterares erfarenheter beskrivs och hur socialtjänsten faktiskt beskriver sig göra i arbetet med familjehemmen. De metoder som barnsekreterarna använder är grundade på olika teorier vilket speglar deras professionella erfarenheter. Vi vill med denna studie undersöka hur barnsekreterares yrkeserfarenheter kan förstås i relation till en anknytningsteoretisk, utvecklingsekologisk och systemteoretisk förankring.

1.2 Syfte

Syftet är att undersöka barnsekreterares professionella erfarenheter av familjehemsplaceringar, samt vilka metoder de använder för att arbeta med familjehemsföräldrar. Syftet är sedan att undersöka hur deras erfarenheter förhåller sig till de teoretiska ramverk som metoderna grundar sig i.

1.3 Frågeställningar

- Vad säger barnsekreterares professionella erfarenheter om familjehemsplaceringar?
- Hur arbetar barnsekreterare med familjehemsföräldrar utefter deras metoder?

2. Begreppsdefinitioner

2.1 Familjehem

Enligt 3 kap. 2 § i Socialtjänstförordningen (2001:937) definieras familjehemmet som ett enskilt hem vilket på uppdrag av socialnämnden tar emot ett barn för stadigvarande vård eller fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

2.2 Kälvestensmetoden

Kälvestensmetoden grundades av Anna-Lisa Kälvesten (Rasmussen & Regner, 2012). Metoden är uppdelad i två kategorier; den gamla och den nya. Metoden har utvecklats genom åren, vilket

förklarar uppdelningen. Metoderna är väl etablerade inom barnsekreterares rekryteringsprocess av nya familjehem. Metoderna grundar sig i formulär som används som en manual vid bedömningen kring om ett familjehem kan matcha ett barns behov. Kälvestensmetoderna har en teoretisk utgångspunkt i bland annat anknytningsteorin (Nya Kälvestensintervju u.å.), då familjehemmen utreds i ett tregenerationsperspektiv. Tregenerationsperspektivet innebär att barnsekreterarna utreder det blivande familjehemmets familjebakgrund och nuvarande familjesituation, samt hur anknytningen sett ut i dessa.

2.3 Marte Meo

Marte Meo är en metod som utförs med hjälp av en filmkamera som verktyg. Verktöget ämnar att studera samspelet mellan olika individer. I denna studie refereras Marte Meo till att filma samspelet mellan familjehem och det placerade barnet. Marte Meo grundar sig bland annat i anknytningsteorin men är även förankrad i utvecklingsekologin- samt systemteorin. Individen undersöks i sammanhanget, och samspelet som den befinner sig i. Fokus ligger på vårdarens förhållningssätt, för att undersöka hur de förhåller sig barnets utveckling. (Socialstyrelsen, u.å.a).

2.4 BBIC

BBIC står för barnets behov i centrum. Detta är en arbetsmodell som är utformad utefter en triangel där barnets utveckling, föräldrarnas förmåga och familj och miljö utgör var sin sida. Dessa tre sidor ska tillsammans utreda barnets behov. BBIC utgår ifrån bland annat den utvecklingsekologiska samt den anknytningsteoretiska teorin som bas, detta med anledning av att barnets samspel i förhållande till andra aktörer och miljö utreds. BBIC ämnar att skapa en helhetsbild av barnets utveckling, då de påverkas av olika faktorer i sin omgivning. Metoden ämnar även att undersöka barnets trygghet i relation till sina vårdgivare (Socialstyrelsen, 2006).

3. Bakgrund

Socialtjänsten har ett ansvar över barn som får illa. Är det så att det föreligger ett behov så kan en familjehemsplacering vara aktuell enligt socialtjänstlagen 6 kap. 1 §. I socialtjänstlagen så framkommer det även enligt 6 kap. 2 § (SOSFS 2015:982) att socialnämnden ansvarar för att det ska finnas lämpliga familjehem tillgängliga inför en blivande placering.

Sedan år 1785 så har barn placerats utanför det egna hemmet och de familjehemsplacerade barnen kallades då för fosterhemsbarn. Vid denna tidpunkt fanns det ingen socialtjänst som följde upp placeringen, eller något regelverk som kontrollerade att denna typ av vård var lämplig för det placerade barnet. Resultatet blev att barnen for illa och hade ofta en psykosocial problematik senare i livet (Socialstyrelsen, 2017; Höjer & Höjer, 2012). Vid 1900-talets inledning så började socialtjänsten att se över de placerade barnens tillvaro i hopp om att skapa tryggare, sociala individer. Det var dock först år 1920 som en lagstiftning skapades, vilket innebar en skyldighet och rättighet att omhänderta barn som for illa i sina hem. Vid denna tidpunkt fann socialtjänsten ingen relevans i att barnen skulle ha kontakt med sina biologiska föräldrar, utan placeringen byggde då på att barnet skulle skapa rötter i familjehemmet (Vinnerljung, 1996). Ansvar lades i större delar på individen och inte på en samhällsnivå. Kunskapen om barnets anknytning ökades med åren och kännedomen om bandet till den biologiska familjen fick en relevans. Med anledning av detta så fastslog socialnämnden år 1970 att en placering utanför barnets hem var den sista utvägen för ett barn som for illa i hemmet. Staten ansåg att barnets bästa var att ha sitt permanenta boende hos sin biologiska familj, och ämnade att i första hand arbeta med den biologiska familjens samspel vid problem (ibid.).

Under 2010-talet så publicerades en rapport om förekomst av vanvård i familjehem, en utredning på begäran av regeringen (SOU 2011:61). Detta med anledning av att individer som tidigare varit familjehemsplacerade trädde fram i media för att återberätta om deras upplevelser av vanvård i form av övergrepp, som uttryckts i majoriteten av fallen i form av fysisk och psykisk misshandel. Rapporten blev uppmärksammas både medialt och av regeringen, och som ett svar på den brist av omsorg ifrån familjehemmen så skapades ytterligare riktlinjer med krav och förutsättningar för att bli familjehem (SOU 2011:9). Från socialnämndens sida, så ställdes även krav på uppföljningar, utbildning och handledning av familjehemmen i hopp om att skapa en tryggare hemvård för barnen, med högre kvalitet (Rasmusson & Regnér, 2012).

4. Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer inledningsvis den yrkesroll som utreder familjehemsplaceringar presenteras och vilka riktlinjer de förhåller sig till. Därefter kommer socialtjänstens arbete med

familjehem redogöras. Avslutningsvis kommer de olika teorier som socialarbetarna kan förhålla sig till i sitt yrkesutövande med familjehemsplaceringar samt forskning om hur ett familjehemsplacerat barn påverkas av en placering att presenteras.

Materialet som använts är offentligt internationella och svenska publicerade handlingar samt tidigare forskning. Databasen LubSearch har använts som huvudsaklig sökmotor för att kunna uppnå en bild av redan publicerat material. Följande sökord har använts för att hitta relevant sekundärdata: *foster family, social work, professional, foster placement, foster care, methods, socialtjänsten* och *familjehem*. Sökorden som valts ska skaffa en grundläggande förståelse för ämnets nuvarande kunskapsläge och berör det forskningsproblem som studien bygger på.

4.1 Professionalitet i samband med familjehemsplaceringar

Enligt 3 kap. 1 § i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11), så ska socialnämnden kartlägga och analysera om det finns ett behov hos barnet av ett familjehem. I samband med att denna kartläggning görs så har socialnämnden även ett ansvar att tillgodose behovet på ett tryggt och säkert sätt. I arbetet med familjehemsplaceringar finns det olika perspektiv att se placeringsprocessen ur vilket Höjer, Sallnäs och Sjöblom (2012) framfört i samband med deras antologi. När det kommer till det professionella utövandet av familjehemsplaceringar så har författarna undersökt hur normalitetsuppfattningen, erfarenheter och diskussioner ser ut inom socialtjänsten. Höjer och Höjer (2012) resonerar kring socialarbetarens roll i barnavården. Det är upp till varje barnsekreterare att förhålla sig till Socialtjänstlagen, men i deras handlande invägs även socialarbetarens värderingar och erfarenheter. Författarna uppger att erfarenheter skapar en kompetens inom socialarbetaren som leder till ökad professionalitet. ”Arbetet i den sociala barnavården ställer stora krav på den professionella kompetensen hos socialarbetarna” beskriver Höjer och Höjer (ibid., s. 52) och integrerat med den professionella kompetensen så spelar även socialarbetarens erfarenheter in här.

Socialstyrelsen (2014) beskriver hur ett barns anknytning är relevant för att ett barn ska utvecklas psykiskt. Den anknytningsteoretiska utgångspunkten bör användas i arbetet för att bedöma barns bästa. Det finns många riskfaktorer som kan komma att uppstå om en trygg anknytning inte

förekommer hos ett barn. ”Anknytningsteorin handlar om hur samspelet mellan individ och omgivning påverkar den psykologiska utvecklingen” (ibid, s. 43) är ett citat som framkommer i rapporten, där en sämre statistik för barn placerade i vårdhem senare presenteras. Vidare förklarar även rapporten att vid bedömning av barnets bästa, som är utgångspunkten vid val av interventioner hos socialarbetare så används flertalet teorier. I samband med att anknytningsteorin nämns så framkommer även den utvecklingsekologiska modellen. Modellen som bland annat presenteras i kombination med teorierna nämnda utgår från barnets *motståndskraft/återhämtningsförmåga, särskild påfrestning, sårbarhet* samt *skyddande omgivning* (ibid, s. 25). I en forskning utförd av Chinnery (2016) så framgår det hur stor vikten av att socialarbetare har en grundläggande kunskap i sitt arbete är. Detta visar sig när det kommer till det dagliga yrkesutövandet. Socialarbetare använder sina kunskaper och sina erfarenheter för att i sin tur göra bedömningar och fatta beslut.

4.2 Socialtjänstens arbete med familjehem

I samband med att tidigare fosterhemsplacerade vuxna trädde fram i media för att informera om de missförhållanden och övergrepp som varit så valde regeringen att göra en fem år lång vanvårdsutredning (SOU 2011:61). I utredningen intervjuades 866 personer där försummelse, hög skolfrånvaro, fysiska och psykiska övergrepp var ett ofta återkommande moment i svaren, vilket präglade de placerade barnen i vuxen ålder med både fysiska och psykiska åkommor. Efter att denna utredning kom ut och blev rejält uppmärksammat, fick uppföljningar av familjehem en hög relevans i barnsekreterares yrkesroll. Andra åtgärder som implementerades i samband med detta var utbildning till familjehemmen, förtydligande av ansvarsfördelning och att socialnämnden har ett ansvar för barnets skolgång och hälsa (SOU 2011:9).

Kvaliteten på omvårdnaden i familjehemmet som krävs i form av ett fysiskt och psykiskt engagemang från familjehemsföräldrarna är svårt att tvinga fram. Detta är en avvägning som måste ske av barnsekreterare, och är därför en intervention som noga bör övervägas innan beslut fattas (Risholm Mothander & Broberg, 2015). Enligt 4 kap. 1 § i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) så framgår det att socialnämnden ska utföra en utredning av familjehemmets lämplighet, detta för att erbjuda trygghet och stöd för ett barn som är i behov av detta. Under utredningens gång undersöker socialarbetarna en rad olika faktorer för att ett

familjehem ska anses vara lämpligt för just detta ändamål. På Socialstyrelsens (u.å.) hemsida framgår det en del metoder som socialarbetare använder sig av vid bedömning om en familj anses vara lämplig som familjehem. Det framgår även (Socialstyrelsen, u.å.) att det finns en skyldighet att vägleda och ge utbildning till familjehem i från socialtjänstens sida. Inom denna ram ska kunskap om uppdraget och förväntningar på familjehemmet förmedlas. På Socialstyrelsens (u.å.) hemsida framgår det även utbildningsmaterial att ta del av i form av handböcker och manualer som används i utbildning av familjehem.

4.3 Familjehemmets samverkan med socialtjänsten

Det framgår av Socialstyrelsens (u.å.) hemsida att: ”Socialtjänsten i varje kommun har ansvar för att rekrytera och utreda familjehem, att erbjuda dem utbildning samt säkerställa att de bedriver en vård som håller god kvalitet”. När ett barn placeras utanför det egna hemmet, så är det viktigt att familjehemmet lever upp till barnets behov. En undersökning (Eliasson & Wikström, 2005) genomfördes inom detta ämne för att undersöka kontakten mellan socialtjänst och familjehem. Undersökningens syfte var att utreda hur familjehemmen får vägledning att kunna leva upp till barnens behov. En problematik som författarna av studien poängterar som stundtals glömts bort i familjehemsutredningar är att det ibland kan vara så att det är barnet som har särskilda behov, vilket gör det svårt för de biologiska föräldrarna att räcka till. Det är alltså inte alltid de biologiska föräldrarnas föräldraförmåga som är den bristande länken vid en placering. I undersökningen framkommer det även att familjehemmen upplever att de varit i behov att få vägledning i deras roll. En del informanter uppgav att stödet stundtals varit bristfälligt i form av en frånvaro från socialtjänsten, medan andra upplever att stödet har fungerat. Familjehemmet utreds innan en familjehemsplacering äger rum och här undersöks just förutsättningarna för att kunna bemöta behovet hos det placerade barnet. Författarna (ibid.) menar att socialtjänsten har en stor roll i utfallet av placeringen och ska erbjuda stöd till familjehemmet.

Vinnerljung (1995 & 2006) har även forskat i utfallet av familjehemsplaceringar och uppger att det är svårt att sätta fingret på vad som påverkar utfallet av en placering. I sin avhandling jämförde han biologiska syskon där den ena blivit familjehemsplacerad och den andra inte. I diskussionen av de resultat han nått så ifrågasatte han bland annat om högre krav borde ställas på familjehemsföräldrarna. Geiger et al., (2017) har undersökt just familjehemsföräldrarnas relation

till deras arbetsgivare, som i detta fall är socialtjänsten. Författarna kom då fram till att en fungerande kommunikation och stöd från socialtjänsten kan främja familjehemsvården på många olika vis. Triseliotis et al., (2000) undersökte anledningar till varför familjehemsföräldrar lämnar fosterhemsvården, men även deras generella tankar och erfarenheter kring vården och samverkan med olika aktörer relaterat till uppdraget. Författarna påpekar att det finns en brist i vad socialtjänsten erbjuder för stöd till familjehem i form av att guida och hjälpa dem i rollen. Rees (2016) håller med föregående studier och uppger att det krävs ett långsiktigt och professionellt engagemang från barnsekreterarna i form av regelbundna uppföljningar. Att vägleda och utbilda familjehemmen i de olika anknytningsmönster som finns är av vikt för att familjehemmen ska få en ökad förståelse i sitt agerande och fostrande.

4.4 De familjehemsplacerade barnen

I observationer av familjehemsplacerade barn har det framkommit att det i samband med själva placeringen kan uppstå störningar i anknytningsprocessen. En placering i familjehem kan innebära en stor förlust av barnets primära anknytning till den tidigare vårdnadshavaren, vilket i sin tur kan orsaka tillstånd av depression och en känsla av osäkerhet för vem barnet kan finna trygghet hos (Bovenschen et al., 2014). Som ett resultat av barnets tidigare negativa erfarenheter av försummelse hos den primära vårdgivaren, kommer de flesta familjehemsplacerade barnen att uppvisa arbetsmodeller, vilka återspeglar tidigare upplevda traumatiska händelser hos barnet. Det kan innebära att det placerade barnet kan skjuta ifrån sig familjehemsföräldrarna (ibid.). Ett barns utveckling påverkas av tidigare negativa erfarenheter, då de tar med sig dessa som en referensram inför framtida relationer (Barlow & Van der Voort, 2014). Det som även framkommer i en studie utförd av Rees (2016) är att man genom observationer kunnat se att avsaknaden av en stabil relation i ett barns liv fört med sig en negativ inverkan. Denna negativa inverkan uttrycker sig genom att barnet utvecklar en så kallad otrygg anknytning enligt Bowlbys anknytningsteori (Bowlby, 2010). Effekterna som en otrygg anknytning medför är att barnet riskerar att utveckla en beteendeproblematik som visar sig genom att barnet får svårigheter med att reglera sina känslor. Svårigheterna innebär att barnet kan utveckla grundkänslor i ett tillstånd av ilska och rädsla (Barlow & Van der Voort, 2014). Det finns även ytterligare svårigheter som kan komma att påverka ett barns känslomässiga beteende i samband med en familjehemsplacering. Ett av dessa hinder kan vara om det byggs upp en störning i

anknytningsprocessen till familjehemsföräldrar och syskon (Risholm Mothander & Broberg, 2015). Skulle inte relationer mellan exempelvis familjehemsföräldrar eller/och syskon fungera, så har ytterligare ett ingrepp skapat störningar i barnets anknytningsmönster för resten av livet (ibid.).

Forskning pekar dock inte bara på de negativa utfall som kan komma att uppstå vid en familjehemsplacering. Det finns en anledning till att familjehemsplaceringar är den mest förekommande interventionen (Socialstyrelsen, 2015), och att socialtjänsten undviker att placera ett barn som far illa i hemmet på en institution. Det har visat sig att en placering av ett barn i ett vårdande familjehem kan öka kvaliteten i hemmiljön för ett barn som tidigare varit placerade på en institution. Trygga och engagerade familjehemsföräldrar kan främja tryggheten hos barn som har varit mycket utsatta (Barlow & Van der Voort, 2014). Andersson (1995) och Vinnerljung (1996) uppgav även att en fungerande relation mellan familjehemmet och de biologiska föräldrarna är viktig för barnets välmående. I en studie som Andersson (1995) utfört uppgav hon att genom att familjehemmet har en god relation till de biologiska föräldrarna så kunde barnet känna en trygghet i att utveckla en anknytning till båda parterna.

Tucker och Mackenzie (2012) beskriver i en studie att tiden i början av placering kan upplevas som sårbar och känslig för barnet, men att barnet därefter i många fall utvecklar en trygg anknytning till familjehemmet med tiden. Förutsättningar för att en sådan utveckling ska ske är beroende på familjehemsföräldrarnas engagemang och förmåga att inbringa trygghet. Risholm Mothander och Broberg (2015) uppger i sin studie att yngre barn mellan ungefär sex månader och tre år ofta har ett annat behov av sina familjehemsföräldrar än vad äldre barn har. De menar att en anknytningsrelation skapas under barnets yngre år, och att det därför bör beaktas i bedömningen om frågan skulle väckas huruvida barnet ska flytta hem till dess biologiska vårdnadshavare eller inte. Författarna (ibid.) uppger även att det är därför ett barn i yngre ålder sällan placeras i ett tillfälligt jourhem, då det är i behov av ett annat stöd sett till dess anknytningsprocess. Familjehemmet beskrivs ta en annan roll vilket uttrycks som "psykologiska föräldrar". Bovenschen et al., (2014) belyser i sin studie att om en trygg anknytning utvecklats hos det placerade barnet, så består den även i vuxen ålder. Det familjehemsplacerade barnets relation till familjehemsföräldrarna kan i början av placeringstiden vara otroligt sårbar. Skulle

någon komplikation i relationen uppstå under denna tid, så har det visat sig att reaktionerna blir starkare än under andra omständigheter (Tucker & MacKenzie, 2012). Ett barn som till en början levt med sin biologiska familj, och därefter separeras från familjen har till en början redan utvecklat en naturlig anknytningsrelation. Det krävs därför ett långsiktigt föräldraengagemang från det familjehem som ska ”ta över” efter den biologiska familjen. Att främja och arbeta för att skapa ett tryggt anknytningsförhållande i barnets liv är därmed av hög relevans för placeringens utfall (Barlow & Van der Voort, 2014).

4.5 Sammanfattning

För att sammanfatta ovanstående forskning så ska det enligt socialnämndens direktiv finnas en kommunikation mellan socialtjänsten och familjehemmen. Barnsekreterare som arbetar med familjehemsvård ska i sitt arbete utreda barnets behov och sätta dessa i förhållande till familjehemmet. Detta görs med hjälp av olika metoder, men även den erfarenhet och kunskap som uppstått i samband med yrkesrollen. Avslutningsvis så visar en del forskning på att ett familjehemsplacerat barn påverkas av många faktorer i samband med en familjehemsplacering, såväl positiva som negativa.

3. Teori

Anknytningsteori, utvecklingsekologisk teori, systemteori samt tillhörande teoretiska begrepp har valts då de ligger till grund i några av de metoder som informanterna uppgett att de använder i sitt arbete med familjehemsföräldrar. Metoderna grundar sig i andra teorier, ett visst urval av teorier har gjorts för att studien ska innehålla en röd tråd. Vidare ansågs valda teorier lämpade för att förstå informanternas beskrivningar av erfarenheter i arbetet med familjehemmen.

3.1 Anknytningsteori

Anknytningsteorin presenterades först av psykoanalytikern John Bowlby under 1950-talet (Bowlby, 2010). Anknytningsteorin belyser hur samspelet mellan barn och vårdare utvecklas samt kring hur störningar i denna process kan skada eller hämma barnet permanent (Broberg et al., 2008). Ett barn som blivit utsatt för försummelse under första tiden i livet kan påverkas

negativt, vilket påverkar individens förhållningssätt till senare relationer i livet. Kunskapen om anknytningens betydelse är relevant då föräldrarnas beteende påverkar barnet (Bowlby, 2010).

3.1.1 Inre arbetsmodeller

Begreppet *inre arbetsmodeller* är en tolkning av mentala representationer av verkligheten (Broberg et al., 2008). Barnet skapar inre arbetsmodeller som används som referensram vid relationer i livet. Det är därför också en referensram hos individen som ärvs vidare i kommande generationer och i framtida relationer (Bowlby, 2010). De inre arbetsmodellerna är en grund för personers handlingsstrategier, samt vilket anknytningsmönster som skapas. I processen då arbetsmodeller skapas får barnet en förståelse för vilken roll det har i relationen med andra människor. Anknytningsmönster och inre arbetsmodeller formas efter individens erfarenheter av hur man agerar för att på bästa sätt få skydd, närhet och kärlek (ibid.).

3.1.2 Trygg bas

Trygg bas innebär att föräldrarna utgör en trygg tillflykt, en grund för att barn ska kunna ge sig ut i världen för att sedan återvända till. Upplever barnet en trygghet hos sin vårdgivare, så vågar barnet utforska miljöer till större delar då vårdgivaren kvarstår. Desto äldre barnet blir, desto större trygghet ska det känna inför att våga utforska omgivningen. Vårdgivaren ska under sådana förutsättningar finnas tillgängliga för tröst och trygghet, vid barnets återkomst (Bowlby, 2010).

3.1.3 Anknytningsmönster

De olika typer av anknytningar som en individ kan komma att utveckla kategoriserades av John Bowlbys kollega Mary Ainsworth i olika anknytningsmönster (Bowlby, 2010). Ainsworth talar om *trygg anknytning*, vilket innebär att barnet känner tillit till dess huvudsakliga föräldragestalt. För att ett barn ska bygga upp en trygg anknytning krävs det en närvaro från barnets vårdgivare, i form av psykisk och fysisk kontakt som utstrålar en kärlek och lyhördhet gentemot barnet. Detta grundas främst under barnets första levnadsår (ibid.). I motsats till den trygga anknytningen beskrev Ainsworth (ibid.) *otrygg anknytning*. Istället för att vända sig till sin förälder som en trygg bas, så undviker barnet sin primära vårdgivare efter en separation. Detta mönster skapas av en stundtals frånvarande föräldragestalt, alternativt av en separation mellan barn och förälder (ibid.). *Otrygg ambivalent anknytning* innebär att barnet upplever osäkerhet kring huruvida

föräldragestalten kommer vara delaktig när barnet behöver det. Till skillnad från otrygg anknytning innebär detta att barnet inte tror att det kommer bli bortstött vid kontakt (ibid.). Det sista anknytningsmönstret är *desorganiserad anknytning*. Ett barn med desorganiserad anknytning har inga fungerande strategier för hur det på bästa sätt ska få sina behov tillgodosedda (Broberg et al., 2008).

3.2 Utvecklingsekologisk teori

Den utvecklingsekologiska teorin grundades av Urie Bronfenbrenner för att utforska ett barns utveckling i förhållande till andra system (Forsberg & Wallmark, 2002). Teorin kan enligt Andersson (2013) användas under en människas livsförlopp och inte enbart under utvecklingen hos barn, då utveckling är något som sker genom hela livet. Enligt Andersson (ibid.) så innebär teorin mänsklig utveckling, med betoning på sammanhang och helhet. Utvecklingsekologin handlar om att individen är en aktiv person i samspel med sin omgivning och att denne genom hela livet har en aktiv interaktion med olika omgivningsfaktorer. För att förklara ett barns system och dess samspel med andra system på olika nivåer, grundar sig teorin i följande begrepp: *mikro*, *mezzo*, *exo* och *macrosystem* (Forsberg & Wallmark, 2002., s. 43-45). Då begreppen mikro, mezzo och exo passar särskilt bra med studien så kommer dessa begrepp specificeras.

En individ ingår i olika mikrosystem och blir allt mer delaktig i olika system desto äldre individen blir. Forsberg och Wallmark (2002) beskriver till exempel att ett barns första mikrosystem ofta är dess familj, men att förskolan senare kan bli ett ytterligare mikrosystem som det ingår i. Mikrosystemet förklaras som individens mest relevanta system i nuet. Mezzosystem förklaras som kontaktvägen mellan olika mikrosystem, vilket kan vara exempelvis samtal som förs mellan familj och förskola. I samband med att mikrosystem möts så bildas alltså mezzosystemet. Den här kontakten beskrivs som väsentlig för individens hälsa, då mikrosystemen som tidigare nämnt är de mest relevanta i individens liv (Forsberg & Wallmark, 2002). Forskning pekar på att en bristande kontakt här kan skapa en psykisk ohälsa hos barn, då viktiga länkar i barnens liv inte samverkar (Svedhem, 1991). Exosystemet är det som påverkar individer, men som de själva inte är delaktiga i. I relation till studien kan socialtjänsten förklaras som ett exosystem, men ett annat exempel kan även vara en förälders arbete. Samtliga av dessa

system har en inverkan på barnet, men barnet själv har också en inverkan på sin omgivning (Forsberg & Wallmark, 2002; Andersson, 2013).

3.3.4 Livsmodellen

Livsmodellen utgår från att människor är beroende av varandra och sin omgivning. I praktiken är modellen till för att förbättra passformen mellan människor och deras omgivning. Detta görs genom att följderna av livsstressorer förmildras, förbättring av människors personliga och sociala resurser samt att ge individen hanteringsstrategier (Payne, 2015). Livsmodellen förklarar individen och omgivningen som en inbördes relation där deras påverkan utbyts. En ömsesidig anpassning kommer ske om individen utvecklas genom förändring och sedan får stöd genom omgivningen (Payne, 2015). Människan kommer i kontakt med olika livsförändringar som kan skapa stress. Individen kan ha svårt att anpassa sig till den miljö som denne befinner sig. När individen upplever detta, skapas olika bedömningsfaser som handlar om att avgöra hur allvarlig avvikelsen är samt om den kommer innebära förlust, utmaning eller skada. Individen bestämmer hur situationen ska hanteras och vilka resurser som finns. I detta kommer individen att försöka ändra sin omgivning, sig själv samt det samspel som finns däremellan. Individen får respons från omgivningen genom emotionell och fysisk respons (ibid.).

3.3 Systemteori

Systemteori ligger till grund i den generella systemteorin som skapades av Ludwig von Bertalanffy, vilken Talcott Parsons och Niklas Luhmann senare vidareutvecklade. På så vis blev systemteorin möjlig att tillämpa även inom inom socialt arbete. Inom socialt arbete har systemteorin fokus på en individs system, som utgör en del av andra system vilka kan vara; samhällen, familjer, sociala mål och relationer. Systemteori handlar om att integrera interpersonella insatser för individer med andra insatser som även ingriper till exempel familjer och närsamhälle. Det handlar också om att förstå helheten av ett system, vilket sätter individen i relation till hela dess sociala nätverk eller samhället (Payne, 2015).

Systemen påverkas av förändringar där energi tillförs, utgår och används i systemet. Energin som tillförs och utgår måste upprätthålla en jämn nivå för att systemet ska hållas stabilt. Systemteorin behandlar begreppet *differentiering* vilket grundar sig på att ett system förändras genom att

ytterligare komponenter tillkommer i systemet. Det är beroende på systemets förmåga till att anpassa sig utefter förändringen som avgör hur stabilt det är (Payne, 2015). En förändring av en medlem i ett system påverkar alla medlemmar i systemet (Forsberg & Wallmark, 2008). Inom systemteorin har man fokus på att individer är en del av och interagerar med andra system, samt att individer påverkar och påverkas av varandra (ibid.). Ett system skyddas alltid av gränser, vilket är ett måste för att förhålla sig till övrig omgivning samtidigt som att gränserna ibland måste vara öppna i vissa sammanhang (Forsberg & Wallmark, 2008). Ett system är i behov av tillförd energi för att utvecklas, vilket sker genom att en del i systemet genomgår en förändring alternativt att hela systemet gör det. System som exempelvis familjer kan skapa en egen energi för att upprätthålla utvecklingen vilket kallas för *synergi*. Om de inte klarar av att skapa energi så kan de behöva ta hjälp från utomstående parter, som exempelvis socialtjänsten för att upprätthålla systemet (ibid.).

3.4 Val av teori

Anknytningsteorin är en teori som berör de känslomässiga relationer som har en stor betydelse för barnets utveckling. Studien förankras även i den utvecklingsekologiska teorin då denna teori fokuserar på ett barns utveckling i förhållande till andra system. Vidare kan familjehem betraktas som ett system enligt systemteorin, relaterat till den utveckling som uppstår när energi tillförs och utgår och hur de förhåller sig till detta. Sammanfattningsvis så baseras barnsekreterarnas metoder i arbetet på någon av samtliga ovannämnda teorier.

4. Metod

I detta metodavsnitt presenteras och motiveras valet av metod och tillvägagångssätt. Likaså presenteras urvalet och hur data samlats in och bearbetats. Därefter förs en metoddiskussion och de forskningsetiska överväganden som uppstått under arbetets gång presenteras. Kapitlet avslutas med att beskriva hur arbetet har fördelats mellan författarna till denna studie.

4.1 Val av metod

Studie utgår ifrån en kvalitativ metod med en induktiv syn. En kvalitativ metod grundar sig i att kunskapen genereras utifrån informantens perspektiv (Bryman, 2011). Kvalitativ metod har valts för att få en djupare förståelse för barnsekreterares uppfattning om familjehemsplaceringar samt

deras arbete med familjehem. I kvalitativ forskning läggs det enligt Bryman (ibid.) tyngd på intervjupersonernas subjektiva uppfattningar. Vilket lämpar denna studie då vi ämnat få fylliga och djupa svar från de intervjuade informanterna. I förhållande till studiens syfte har vi utgått ifrån en kvalitativ undersökningsmetod i form av intervjuer. Då vi vill ta reda på erfarenheterna hos barnsekreterare används ett tolkande synsätt (Lind, 2014). Detta eftersom vi inte ämnat uppnå en generell eller statistisk bild av barnsekreterares uppfattning av fenomenet i fråga.

4.2 Urval

Vi har utgått från ett målinriktat urval vilket innebär att urvalet görs i syfte att studera personer som är relevanta för de frågor man vill undersöka (Bryman, 2011). Anledningen till att vi har intervjuat barnsekreterare på familjehemsenheten är för att avgränsa vår målgrupp samt för att vi varit medvetna om informanternas kunskaper inom området. Vi har även använt ett bekvämlighetsurval eftersom vi valt att kontakta potentiella informanter som redan varit tillgängliga för oss, då vi kommit i kontakt med en tidigare känd person för oss och därmed fått tillfälle för en intervju. Sist använde vi oss av ett snöbollsurval, som enligt Brymans (ibid.) beskrivning innebär att kontakt med nya informanter möjliggörs av kontakten med befintliga informanter. Vi fick kontakt med en informant som skickade oss vidare till en kollega, vilken deltog i studien.

Den initiala kontakten med de första informanterna inleddes med ett mail till 15 olika familjehemsenheter i Skåne och Halland. Genom detta tillvägagångssätt kom vi i kontakt med totalt två barnsekreterare från en kommun i Skåne. Från resterande familjehemsenheter fick vi ingen respons, bortsett från en kommun som uppgav att de inte hade möjlighet att delta på grund av hög arbetsbelastning. Vi valde därmed att gå via sociala medier för att nå informanter i rätt målgrupp. Vi vände oss till en Facebook-grupp för socionomer och fick gensvar från fem personer som var verksamma inom det yrkesområde vi efterfrågat. Dessa fem informanter var bosatta i olika delar av Sverige, med ett längre avstånd från oss.

En informant blev sjuk vid avtalad tid för intervju, informanten skulle därefter gå på semester. Vi fick därför erbjudandet om att intervju denna person via mail. En annan informant hade svårt att få till en intervju via telefon på grund av hög arbetsbelastning, därför hölls även denna intervju

via mail. Resterande sju informanter har på grund av ett för långt avstånd för fysiskt möte och uttalad hög arbetsbelastning blivit intervjuade via telefon. Sammanfattningsvis fick vi tag på totalt nio informanter, varav två tillkom genom att vi mailade ut till olika kommuner, fem tillkom genom sociala medier och två genom tidigare kontakter. Sju av dessa informanter intervjuades via telefon och övriga två ägde rum genom mailkontakt.

De informanter som deltagit i studien är i åldersspannet 29 till 64 år, vilka arbetar som barnsekreterare på socialtjänsten, familjehemsenheten inom Individ- och familjeförvaltningen. Informanterna arbetar i olika kommuner i Sverige, varav en av dessa är en småkommun med runt 10 000 invånare. Respektive informanter arbetar i kommuner med ett invånarantal mellan 50 000-120 000 invånare. Arbetslivserfarenheten hos informanterna som arbetar inom familjehemsenheten skiljer sig, och är mellan sex månader upp till 13 år. De hade vid intervjutillfället mellan sju och 27 ärenden vardera.

Urvalet har betraktats som tillräckligt sett till förmågan att besvara studiens frågeställningar, även om det hade varit önskvärt med ett större urval. Då det funnits ont om tid samt varit svårt att få tag i informanter ansågs urvalet tillräckligt för studien. Avslutningsvis så har syftet med studiens urval inte varit att nå generella beskrivningar av fenomenet i fråga, utan snarare att nå djupa och fylliga beskrivningar. Därmed har ett smalt och djupt urval ansetts som lämpligt för denna studie.

4.3 Insamling av data

Semistrukturerade intervjuer är en metod för datainsamling som har använts i de telefonintervjuer som gjorts. Detta är en metod som Bryman (2011) anser vara den mest lämpliga intervjuformen när ett tydligt fokus önskas i studien. Eftersom målet med denna studie har varit att utgå från specifika teman, så ansågs metoden i fråga som lämpad för denna studie. Det ansågs fördelaktigt att den semistrukturerade intervjuformen möjliggör omformulering av frågor. Användandet av följdfrågor baserat på informanternas svar är också något som Bryman (ibid.) har beskrivit som en fördel för att nå tillräckliga intervjusvar. Det var önskvärt att informanterna skulle ha möjlighet att utforma sina svar på ett sätt som var passande för dem och i enlighet med deras uppfattningar (Kvale & Brinkmann, 2009). Målet var att möjliggöra flexibilitet och en

riktning anpassad efter den enskilda informanten, och därmed få intervjuerna att fungera likt en naturlig konversation. Genom denna metod är det möjligt att anpassa studiens fokus efter de insikter som genereras under intervjuerna (Bryman, 2011).

Det är fördelaktigt att en semistrukturerad intervju baseras på en så kallad intervjuguide (Bryman, 2011). När vi utformade intervjuguiden var vårt syfte att ta reda på vad barnsekreterare hade för uppfattning kring hur barn påverkas av en familjehemsplacering. Vilket förklarar att frågorna i intervjuguiden har en viss inriktning. Då vi nu utformat ett nytt syfte, så har vi bytt inriktning. Vi har trots detta kunnat använda intervjuguiden i samtliga intervjuer. Detta med anledning av att våra telefonintervjuer varit semistrukturerade varav vi kunnat ställa ytterligare följdfrågor och på så vis fått svar som går i linje med det syfte och frågeställningar vi har nu. På grund av att vi haft semistrukturerade intervjuer så förmedlades information utöver intervjuguidens utformning. Intervjufrågorna har utformats utifrån den information vi läst in oss på i tidigare forskning. Frågorna formulerades på ett sådant vis att de kunde ge upphov till djupa och fylliga svar från informanterna. Ett antal frågor var av mer öppen karaktär för att ge upphov till djupare svar som exempelvis: ”Hur ser ni att familjehemsföräldrar tillgodoser barnets behov av känslomässig tillgänglighet/närhet?”. Andra frågor under intervjun var av mer specifik karaktär, som till exempel: “Kan du beskriva dina arbetsuppgifter?”. Liksom Bryman (2011) beskriver, så har intervjuguiden använts likt en minneslista över de områden som önskats täckas. Intervjuguidens innehåll sett till teman och frågor har baserats på den tidigare forskning vi funnit och i samband med analysen av det befintliga kunskapsläget. Med anledning av hur vi kommit fram till dessa teman så har det funnits en trygg grund att vila på vid formulering av spontana följdfrågor, vilket resulterat i att exempelvis frågor om informanternas metodanvändning tillkommit.

De två intervjuer som skedde genom mailkontakt kallas för datorstödda intervjuer (Kvale & Brinkmann, 2009., s. 190). Vid de två datorstödda intervjuer som utförts, mailades frågorna ifrån intervjuguiden ut tillsammans med ett informationsbrev. Vi fick även möjlighet att fråga kompletterande frågor om det skulle behövas. De två informanter som intervjuades via mail fick en vecka på sig att besvara frågorna.

För de informanter vars intervjuer ägde rum över telefon, så avtalades ett datum. Dessa intervjuer inleddes med en presentation av studien och dess syfte. Telefonintervjuerna har vi spelat in med hjälp av en mobiltelefon. Efter informationen om studien så inledde vi med att ställa de frågor som vi hade tänkt. Ingen av intervjuerna var den andra lik och på så vis blev även följdfrågorna olika. Vi valde att ställa följdfrågor utefter det som var relevant för studiens syfte. Vi valde att i förväg bestämma vem av författarna som skulle säga vad för att säkerställa att vi fick svar på de frågor som behövdes för att utföra studien samt för att få en kontinuitet i intervjuerna. De sju telefonintervjuerna pågick i sin tur under cirka 30-50 minuter per intervju. Innan telefonintervjuerna ägde rum så testades den utrustning som användes för inspelning, för att säkerställa att insamlad data inte skulle gå förlorad.

4.4 Bearbetning av data

Sex av intervjuerna ägde rum under en period som sträckte sig över två veckor. Under en senare period har vi utfört ytterligare tre telefonintervjuer för att bredda vår empiri, som vi direkt efter intervjutillfället transkriberat på samma vis som övriga telefonintervjuer. Mellan de olika telefonintervjuerna transkriberades intervjumaterialet från redan utförda telefonintervjuer. Reflektion över genomförda intervjuer skedde och likaså förmågan att se ett mönster i det insamlade materialet. Enligt Bryman (2011) är det av stor vikt att transkriberingen genomförs noggrant och att det som sagts under intervjun återges korrekt. Korrekta återgivelser har varit i fokus även i denna studie, men för att transkriberingsmaterialet skulle vara läsbart har viss redigering förekommit. När vi transkriberade våra telefonintervjuer upptäckte vi återkommande teman som dominerande under samtliga intervjuer. Intervjupersonerna diskuterade och gick djupare in på vissa ämnen. De teman som framträdde genom transkriberingsprocessen, är också de teman som vårt resultat och analys baseras på. Vilka är; arbetet med familjehemmet, ålder, relationer och umgänge. Temana kunde sättas i förhållande till tidigare forskning som vi baserat vår intervjuguide på.

Efter första genomläsningen påbörjades kodningen av mail- och telefonintervjuerna. Kodningsprocessen är den process där datamaterialet kategoriseras och bryts ner i små delar (Bryman, 2011). Därefter gjordes noteringar samt färgmarkerade citat utifrån de teman som funnits. I början av kodningsprocessen kändes det naturligt att, utifrån de teman vi funnit i

tidigare forskning koda vår insamlade empiri. Det har varit en fördel att använda dessa, då vi fått en röd tråd genom hela arbetet. De teman som finns i intervjuguiden är till viss del förankrade i tidigare forskning, vilket gör studien mer vetenskaplig. Vi använde sedan samma teman när vi analyserade vårt material då Jönsson (2010) menar att dessa kan betraktas som en del av analysen.

4.5 Undersökningens tillförlitlighet

För att öka tillförlitligheten hos kvalitativa studier, liksom denna, finns det olika aspekter att ta i beaktning och det som vi med denna studie ägnat särskilt fokus är *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *konfirmerbarhet* (Bryman, 2011). Utifrån begreppet *trovärdighet* inom kvalitativa studier, som Bryman (ibid.) belyser, så har alla individer olika referensramar att utgå ifrån. Det har varit viktigt för oss som intervjuare att arbeta för att skapa en samförståelse av frågor och begrepp tillsammans med informanten, vilket vi gjort under telefonintervjuernas gång genom att ställa följdfrågor och att förtydliga frågor vid behov. I de datorstödda intervjuerna har vi gett möjlighet till informanten att återkomma vid eventuella oklarheter. *Överförbarhet* syftar i sin tur till att studiens resultat ska kunna föras över till andra miljöer eller sammanhang. Vilket har varit målsättningen med studien då familjehemsplacering är en förekommande intervention världen över. *Pålitlighet* syftar till att studien ska granskas av andra parter än författarna. Vilket vi möjliggjort genom att låta andra personer ta del av texten under bearbetningens gång. Vidare så innebär *konfirmerbarhet* att författarnas egna värderingar eller tankar om studiens resultat ska ha en begränsad påverkan på studien. Det faktum att något fysiskt möte inte ägt rum med informanterna i denna studie kan ha bidragit till en minskad influens från oss på informanterna och därmed minskad influens på de resultat som genererats från insamlat materialet (ibid.).

Trots att vi utgått ifrån en kvalitativ ansats så finner vi en viss relevans i att reflektera kring validiteten och reliabiliteten i studien. För ökad validitet ämnade vi att nå en så enhetlig beskrivning av det studerade fenomenet som möjligt genom att ställa följdfrågor och sträva efter en gemensam samförståelse av det insamlade materialet och därmed av fenomenet i fråga. Vidare ansågs det relevant att sträva efter en hög reliabilitet för att på så vis öka möjligheterna för snarlika resultat om studien skulle genomföras på nytt. Exempelvis menar Bryman (2011) att replikerade studier och resultat kräver hög reliabilitet. Detta har vi försökt uppnå genom att vi

som utför studien diskuterat och försökt nå en samförståelse av vad vi vill ha ut av intervjuerna, samt att gemensamt genomföra intervjuerna och koda insamlad intervjudata. En annan viktig aspekt för att skapa en validitet och reliabilitet är att sträva efter att informanterna svarar så sanningsenligt som möjligt för att nå en så rättvis bild som möjligt av forskningsfrågorna.

Telefon- och datorstödda intervjuer som är valda metoder vid insamling av empiri, kan betraktas som problematiskt. Detta då informantens kroppsspråk undgåtts samt, vid datorstödda intervjuerna, även tonläget hos informanterna. Vi är medvetna om att vi kan ha gått miste om relevanta moment som framkommer vid ett fysiskt möte. Dock kan det ses som fördelaktigt att vi inte har haft möjlighet till ett fysiskt möte. Ett fysiskt möte ibland kan ibland påverka informanternas svar. Intervjuarens kroppsspråk och tonläge kan i vissa fall påverka informanterna genom att de kan vara mer benägna att ge de svar som de tror att intervjuaren söker (Bryman, 2011). Vidare skriver Salmons (2011) att datorstödda intervjuer är effektiva tidsmässigt. De datorstödda intervjuerna kan därmed ha genererat annorlunda svar jämfört med telefonintervjuerna. Salmons (ibid.), Ryen (2004) och Kvale och Brinkmann (2009), har en positiv syn på datorstödda intervjuer då de uppger att informanten kan ta sig tid att utforma genomtänkta svar. Trygghet kan även skapas för informanterna att berätta om personliga synpunkter (ibid.). Andra fördelar med datorstödda intervjuer kan vara att empirin är klar för analys när informanten skrivit den. Nackdelar som bör påpekas är att informanterna förväntas skriva utförligt för att empirin ska gå att använda, vilket kan vara svårt för informanten att leva upp till. Skillnaden mellan datorstödda intervjuer och telefonintervjuer är stor, informanten får genom mailkontakt mer tid att fundera över sina svar och uttrycker ett annat språk.

Telefonintervjuerna har varit enklare att kommunicera genom, då vi direkt kunnat ställa följdfrågor och höra informantens tonläge. Vi vill dock poängtera att de datorstödda intervjuerna även varit användbara. Som vi tidigare nämnt, har vi kunnat ställa följdfrågor till informanterna. Telefonintervjuerna innebar dock en snabbare process av materialinsamlingen, medan de datorstödda intervjuerna förlängde insamlingsprocessen. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att telefonintervjuerna varit till en större fördel för studien. Vi hade svårt att få tag på informanter och hade en tidsbegränsning, det var därför mest fördelaktigt att även inkludera de två mailintervjuerna studie. Inom socialt arbete, främst inom familjehemsutredningar så finns där en

generell uppfattning (Socialstyrelsen, 2016) att det råder en hög personalbrist, sjukfrånvaro och arbetsbelastning, vilket vi bara kan bekräfta sett ur våra egna erfarenheter i att få tag på informanter.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Vi har i vår studie gjort flertalet forskningsetiska överväganden för att värna om våra informanternas integritet och självbestämmande. Vi har genomfört studien baserat på *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet, 2002).

I inledningen av varje intervju har informanterna informerats om deras rättigheter i samband med intervjun. Det har varit relevant att under intervjuerna informera deltagarna om studiens syfte och likaså att deras deltagande har varit frivillig och att de även haft möjlighet att avbryta eller ångra intervjun när helst de önskar. Vi har i de datorstödda intervjuerna skickat ett informationsbrev där vi även förklarar detta. Det är i enlighet med *informationskravet* som innefattar en grund för att *samtyckeskravet* ska uppnås. Informanterna som deltar i studien måste få grundlig information om vad som förväntas av deras deltagande, samt information om studiens syfte och de metoder som studien innefattar för att därefter samtycka till om de vill delta. Därmed går informations- och samtyckeskravet hand i hand (Vetenskapsrådet, 2002; Kalman & Lövgren, 2012). Vi har upplevt att det varit lättare att informera om informanternas rättigheter via telefonintervjuerna som hållits, samtidigt som det även varit enklare att bekräfta att informanten lämnat samtycke då de gjort detta muntligen direkt innan intervjuns början. Anledningen till att detta tror vi beror på att vi fått ett direkt gensvar och därmed försäkrat oss om att informanterna har tagit del av informationen.

I en del studier är enskilda individers identiteter inte intressanta, i dessa kan man utlova anonymitet. I vår studie är det inte intressant vilken informant som har yttrat vad och på så vis informerades informanterna om deras möjligheter att förbli anonyma i både intervjutranskript och i den färdiga studien. Vi har även hanterat inspelningarna och transkriberingarna genom att spara de i en lösenordskyddad mapp. Det insamlade materialet behandlas konfidentiellt i enlighet med *konfidentialitetskravet* (Vetenskapsrådet, 2002; Kalman & Lövgren, 2012). I analysdelen så

har informanten döpts om till könsneutrala namn för att öka deras anonymitet. Vi anser inte att könstillhörighet spelar någon huvudsaklig roll i studien och har därmed fattat det beslutet för att höja konfidentialiteten. Vidare så har vi gjort vad vi har kunnat för att skydda våra informanter, men det ska problematiseras att empirin aldrig kan skyddas till fullo då inspelningarna är sparade på en dator vilket inte skyddar för intrång. Informanterna blev även informerade om att det insamlade materialet enbart skulle användas i studien, vilket är i enlighet med *nyttjandekravet* (ibid.). Vidare informerades informanterna om deras möjlighet att ta del av studieresultatet och att de skulle få möjlighet att läsa den färdiga studien.

4.7 Arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi gemensamt formulerat problemformulering, syfte och frågeställningar. Vidare har vi under analysen av kunskapsläget tillsammans sökt efter vetenskapliga artiklar att ta del av. Vi har därefter fördelat de vetenskapliga artiklarna mellan oss, och sedan sammanställt artiklarnas innehåll tillsammans för att skapa en samförståelse inför genomförandet av vår studie. Teoriavsnittet har en av oss författare sammanställt, men under granskning av den andre parten. Metodavsnittet har en av författarna sammanställt, med granskning av den andra parten. Intervjuer, transkribering och kodning har utförts gemensamt. Resultatet har sammanställts av båda författarna och likaså analysdelen har utformats gemensamt. Anledningen till detta har varit för att försäkra oss om att vi nått en gemensam förståelse av resultatet, och hur resultatet tolkats i förhållande till valda teorier. Vidare så har den avslutande diskussionen genomförts tillsammans. Arbetsfördelningen har fördelats jämnt mellan båda parter. Avslutningsvis så har båda författarna granskat uppsatsen flertalet gånger för att försäkra att syftet nåtts och att frågeställningarna besvarats på ett tydligt vis.

6. Resultat

6.1 Familjehemmet och de biologiska föräldrarna

Majoriteten av barnsekreterarna diskuterade hur familjehemsplacerade barn med en otrygg anknytning kan påverkas av familjehemsplaceringen och förändra sitt anknytningsmönster till ett mer tryggt. Stora delar av barnsekreterarna beskrev i sina erfarenheter att anknytningsmönstret

alltid är något som är föränderligt. Det fanns dock en del beskrivningar där det framkommer att det innebär en lång process med upp- och nedgångar.

“Risker kan vara att barnet förändras efter ett tag i familjehemmet och att man inte är uppmärksam på det. Det kan ta ett tag innan barnet förhoppningsvis känner sig trygg i det nya hemmet, då kan reaktioner komma som det är viktigt att vara beredd på.” (Andrea)

En annan erfarenhet som en informant belyser är ett exempel av de ensamkommande barn som kommer till Sverige. Informanten beskriver barnen som traumatiserade med orden:

“När barnet kommer till familjehemmet så blir det som en sjuklig förälskelse i familjehemmet och i familjehemsföräldrarna. Man är naiv i början och tänker att det kommer att bli så bra. Efter fyra till fem månader blir det krasch och barnet mår skitdåligt och vill bara sticka. Det kan ju bero på att barnet är så skadat i sin anknytning att det gör så ont när det börjar knyta an till familjehemsmamman. När de riktiga kärleks känslorna börjar komma och enorm saknad efter de riktiga föräldrarna. Då blir barnet förbannat.” (Charlie)

Samma informant beskriver även en erfarenhet av att en placering ofta till en början kan upplevas som lyckad, några månader senare kan barnet uppvisa ett utåtagerande beteende. Liknande erfarenheter belyser även informanterna nedan:

“Många barn har haft det oerhört rörigt och man kan se när man placerar ett barn, att under de första månaderna så fungerar allt. Man får helt plötsligt en fungerande struktur som tidigare inte har fungerat. Men sen kommer ju allt efter ett tag och barnet tänker att ‘Oj ska jag inte bo hemma längre? Hur går det för mina föräldrar nu? Är de ledsna? Och så vidare’.” (Kim)

I informanternas svar fanns även en beskrivning att de placerade barnen ofta känner en oro för deras biologiska föräldrar. Anledningen att barnen ofta känner sådana känslor beskrivs bland annat bero på att barnen är vana vid att ta ansvar för den biologiska föräldern.

”Om man är äldre kanske man säger det verbalt, ‘ni är dumma, jag ska hem till min mamma’, fast det egentligen kanske inte är det man vill. Det är också oerhört mycket lojalitet till sina föräldrar, om man då har varit van vid att ta mycket ansvar för sina föräldrar än vad andra barn får göra, så blir ju känslorna tyngre liksom.” (Kim)

”Sen finns en sorg och en oro för föräldrarna, även om barnet varit väldigt illa är det den verklighet det känner till och kan hantera. Barnet vet oftast inget annat så det är en stor omställning oavsett tidigare erfarenheter.” (Charlie)

Två informanter förklarar också att det placerade barnets relation till de biologiska föräldrarna ofta har en positiv inverkan på barnet. De förklarar det som att en del av familjehemmets uppgifter är att upprätthålla en god relation till de biologiska föräldrarna, i den mån de kan.

“Det absolut bästa för barnet är om familjehemmet har en bra relation till föräldrarna. Det är verkligen inte alltid lätt, alltså de biologiska föräldrarna kan vara extremt jobbiga för att tala klarspråk.” (Billy)

”Bäst blir det om kontakten med den biologiska familjen fungerar och det finns en möjlighet att behålla den kontakten. Ju mer barnet förstår av anledningen till placeringen och att omgivningen är öppna och ärliga ju bättre förutsättningar för att barnet får en bra utveckling.” (Charlie)

En återkommande erfarenhet i intervjuerna var att ett barn som har kommit att utveckla ett mer tryggt anknytningsmönster till sitt familjehem kan riskera att återgå till ett otryggt. Erfarenheten som en stor del av barnsekreterarna beskriver handlar om att barnet flyttar tillbaka till sin biologiska vårdnadshavare och därmed påverkas i form av att anknytningsprocessen till familjehemmet störs. Nedan kommer informanternas beskrivning utefter deras erfarenheter:

“Det blir ju också tydligt tänker jag att ett barn kan utvecklas och börjar få mer fungerande strategier, i familjehemmet men också skola samt i andra sammanhang. Men också när barnet träffar sina biologiska föräldrar i samband med umgänge så går de tillbaka till sitt gamla anknytningsmönster och då blir ju den anknytning som finns väldigt tydlig.” (Andy)

”Alltså hur mycket ska de små barnen träffa sina biologiska föräldrar? När stör man anknytningsprocessen? Barnen ska ju knyta an till familjehemmet. Ett barn kan ju aldrig vänta tills att föräldern är i det skicket att de kan ’nu ta hand om barnet’.” (Alex)

En av informanterna styrker föregående beskrivningar och förklarar det som att det ibland gör mer skada än nytta för barnet, medan en annan informant förklarar det som att man ibland måste skona barnet från umgänge med den biologiska föräldern.

6.2 Ålder och relationer

En återkommande erfarenhet som beskrivs av informanterna handlar om barnets ålder. Tre informanter menar att åldern spelar en stor roll i hur barnets relation till sina familjehemsföräldrar blir. Två informanter beskriver detta med orden:

“Om man tar emot ett litet barn så blir familjehemsföräldern den omsorgspersonen som man har närmast. Då sker det ju en anknytning på ett eller annat sätt. Sen är det såklart svårare när man får ett barn som man inte har burit på själv och kanske är lite äldre. Om det är ett tonårsbarn så kan man inte knyta an, eftersom det redan är gjort för dem. Där handlar det mer om att finnas till, stå ut.” (Kim)

”Det är klart avgörande vilken ålder de är i. En sjuttonåring som blir placerad har ju inte lika stort behov av att få det hålet tillgodosett. Till exempel som de ensamkommande barnen som förhoppningsvis har kontakt med sina familjer har inte ett behov av att hitta en ny mamma och pappa utan att växa upp med trygga vuxna som ger stöd och handledning.” (Robin)

En stor del av informanterna menar även på att det är enklare att förändra anknytningsmönstret desto yngre barnet är när det placeras. Stora delar av informanterna uppger att desto yngre barnet är desto lättare knyter denne an till familjehemsföräldrarna, vilket på så vis har en positiv påverkan på barnet. Beskrivningen av att det är svårare att få till en lyckad placering för äldre barn framgår av två informanter. En beskrivning av informanterna nedan:

“Det är klart att om man lyckas placera ett barn som är väldigt litet så knyter de an till familjehemmet på ett bra sätt jämfört med vad en tio-åring gör till exempel.” (Kim)

“Det är inte så att barn som har det bra placeras men har man väldigt komplicerade familjeförhållande så är där ju band. Ju äldre barn är desto svårare blir det.” (Billy)

En informant styrker föregående beskrivning med sin erfarenhet av att bättre förutsättningar finns om barnen är yngre vid placeringen.

”Barn kan ha kroppsminnen när de blir placerade vid sex månader, då blir familjehemsföräldrar snabbt psykologiska föräldrar och ja, förutsättningarna är mer gynnsamma för deras utveckling.” (Dani)

En annan informant beskriver sin erfarenhet av att ett familjehemsplacerat barn har lättare att få förtroende för nya relationer, i jämförelse med andra barn. Anledningen till detta beskriv beror på att barn som genomgått flertalet placeringar i sitt liv har lättare att beskriva sina känslor och sin situation. En förklaring till detta menar informanten kan bero på att deras gränser för den egna integriteten är skadad.

6.3 Arbetet med familjehemmet

Samtliga av informanterna uppgav att familjehemsföräldrarnas uppgift handlar om att guida barnet genom att vara goda rollmodeller i olika relationer. Barnsekreterares arbete med en familjehemsplacering påbörjas redan innan själva placeringen har skett. En utredning av familjehemmet måste först genomföras, för att få en insikt i om det blivande familjehemmet kan tillgodose det placerade barnets behov. Några av informanterna beskriver arbetsuppgifterna med orden:

“Hur klarar man som familjehem att känslomässigt relatera till barnet, och interagera, det handlar mycket om jobbet vi gör.” (Misha)

“Man har ju kontakt med de nya familjerna så att säga, man gör ett hembesök, sedan gör man en bedömning, ska vi gå vidare med denna familjen eller ska vi inte. Och då måste vi ju motivera varför.” (Billy)

Informanterna framför vilka metoder som används under rekryteringsprocessen av familjehemmen nedan:

“När vi utreder familjehem använder vi Nya Kälvesten och BBIC.” (Andy)

“BBIC används i utredningen av familjehem, för att utreda barnets behov och se ifall det finns utrymme hos familjehemmet att uppfylla dessa” (Kim)

En informant har också erfarenhet av användandet av BBIC under familjehemsutredningarna, och förklarar att det är något som de flesta verksamma inom socialtjänsten har licens på. En annan barnsekreterare beskriver att det är viktigt att göra en grundlig genomgång av vad som framkommit i BBIC-utredningen för att inte missa relevant information om barnets behov.

Ett frekvent svar i informanternas beskrivningar om användandet av metoder var Kälvestensmetoden. Informanterna använder både den nya och äldre versionen i utredningen. En beskrivning i hur barnsekreterarna använder den i utredningen av familjehemsföräldrar lyder följande:

“Kälvestensmetoden, den ligger till grund för bedömningen om personerna är lämpliga som familjehem. Ett tryggt anknytningsmönster ger enligt metoden ett överskott av känslor och mentalt utrymme som behövs för att ta emot ett placerat barn. Vi använder också anknytningsteorin ibland när man försöker förstå ett barns behov inför en placering.” (Charlie)

En informant som använder sig av båda metoderna förklarar även skillnaden mellan nya och gamla Kälvestensmetoden. Det finns en markant skillnad i arbetssättet med de olika metoderna, men förklarar att de både grundar sig i familjehemsföräldrarnas familjerelationer.

“Det är ju helt olika arbetssätt. Gamla Kälvesten, bygger på att två personer intervjuade familjehemmet. Man hade ett tregenerationsperspektiv, man kollade alltså bakåt i tiden. I den nya metoden ser man framåt. Det är en massa frågor, hur växt man upp, vad man

hade för förhållande till sina föräldrar. Hur kunde de bli så eller så? Man skriver en sammanfattning vad man har kommit fram till.” (Billy)

När sedan urvalet av familjehemsföräldrar skett så fortsätter arbetet med dem. I samband med att en familj tar sig an familjehemsuppdraget så måste en utbildning genomföras. En av informanternas svar framkommer nedan:

“Då är man ju två stycken, som håller i en sån utbildning på, jag tror fem heldagar. Utbildningen kommer ifrån Socialstyrelsen efter vanvårdsutredningen, alla familjehem ska ha gått den här utbildningen.” (Robin)

Samma informant beskriver även att arbetet med familjehemmet är en stor del under dessa utbildningarna.

”Det är ju när familjehemmen är med och diskuterar. Alltså utifrån erfarenheten, utifrån barn som man själva haft placerade – alltså jättebra diskussioner oftast ju. Här talas bland annat om anknytningens roll i ett barns liv, om hur ett barn växer upp i förhållande till sin omgivning” (Robin)

Kim tar också upp utbildningen som Robin nämnt, och beskriver den som ett viktigt moment i familjehemsföräldrarnas uppdrag.

“En jättebra utbildning som ger en grund på ett helt annat sätt. Vad gör man när man ska handleda familjehemmen under kris, när allt är upp och nedvänt, när det är sammanbrott i familjen. Då har man en bas i utbildningen.” (Kim)

Samtliga av deltagande informanter är enade i att deras arbetsuppgift är att vägleda familjehemmen i sin roll av deras uppdrag. I beskrivningarna av deras arbetsuppgifter nämner samtliga att de har uppföljningar med jämna mellanrum. En del av informanterna beskriver dock att uppföljningarna sker beroende på familjehemmets behov av detta.

“De kan se väldigt olika ut, det är en ganska tät kontakt med familjehem och barn för det mesta. Det finns en lagstiftning som säger hur många gånger man ska träffas och det måste man ju följa. Sen är det ju så att vissa familjehem behöver mer stöd än andra.”
(Andrea)

“Det finns liksom ingenting i att nu så gör vi så många eller så lite, det är hela tiden efter behov. Det är viktigt att det blir normaliserat. Och då ska man inte springa för mycket där” (Misha)

“Målet är att träffa familjehemmen i gång i månaden för att följa upp och ge handledning om det behövs.” (Charlie)

En informant förklarar precis som ovanstående att det finns en stor relevans i att handleda familjehemmen, till att vara uppmärksam på när ett barn uppvisar känslor. Uppmärksamheten hos familjehemsföräldrarna är viktig av anledningen att när känslor benämns så förklarar det för barnet vad det är för känslor. Dani menar även att det är viktigt för familjehemmet att lära barnet att sätta ord på sina känslor. Erfarenheten beskrivs med orden:

“Det är inte alla barn som har koll på vad de är att vara exempelvis orolig. Det kan ju vara förväxlat med att man bara blir arg. Hur visar man känslor? Och när visar man dem? Det är vanligt att yngre barn inte kan reglera mättnads- och hungerkänslorna, där är ju också en form att hjälpa dem till känsloreglering, att inte äta mer.” (Dani)

En annan informant nämner Marte Meo, som metod vid uppföljningar av familjehemmet. Informanten förklarar metoden används och hur den ämnar att hjälpa familjehemmet med det barnet.

“I samspel mellan familjehemsplacerade barn och familjehem använder vi oss bland annat av Marte Meo. Alltså att jag filmar samspelet mellan familjehemsföräldrar och det placerade barnet, och att vi pratar om anknytning och om att utveckla en tryggare anknytning, så det är väldigt konkret.” (Andy)

Något som samma informant även uppger när det kommer till antalet uppföljningar av familjehem är just barnens ålder. Handlar det om ett yngre barn som blivit placerade så finns där en högre relevans med att göra tätare återbesök.

“Vi har en pågående Marte Meo-insats som vi vill ha när det är mindre barn. Vi försöker ju en gång i månaden kanske, men de är olika. Är det en ny placering så vill vi vara väldigt närvarande för att vara ett stöd i familjehemmet, för barnet och föräldrarna.”

(Andy)

En annan informant beskriver även användandet av Marte Meo som ett verktyg för att filma hur barnet förhåller sig till familjehemsföräldrarna. I beskrivningen framgår det att metoden även används för att hantera konflikter och förbättra kommunikationen.

6.4 Sammanfattning av resultat

Det finns en gemensam beskrivning i informanternas svar att ett barn har förmåga att knyta an till familjehemmet, men att det är en lång process. En del av informanterna beskriver erfarenheter av att en fungerande relation mellan familjehemmet och de biologiska föräldrarna främjar barnets välmående. Det framkommer dock även i en stor andel av informanternas beskrivningar att barnets välmående kan komma att påverkas negativt av ett umgänge med deras biologiska föräldrar. Erfarenheterna uttrycks med att en viss försiktighet bör finnas med vid umgänge och en informant ifrågasätter om umgänget egentligen gagnar barnet. Under placeringen så finns där ofta en oro hos det placerade barnet för deras biologiska föräldrar. Stora delar av informanterna beskriver även att barnets ålder har en inverkan i vilken roll som familjehemmet ska ta gentemot dem. Vid en yngre ålder blir familjehemmet mer som “psykologiska föräldrar”, medan en tonåring har ett större behov av en förebild snarare än en förälder.

Vidare så finns där en samstämmighet i barnsekreterarnas svar utefter vilka metoder de arbetar med. BBIC är en metod som är återkommande i svaren, för att utreda barnets behov och därmed matcha familjehemmet med behovet. Vidare är även Kälvestensmetoden ett frekvent svar i utredningen av familjehem, där tregenerationsperspektivet har en relevans. En del av

informanterna beskriver en familjehemsutbildning utformad av Socialstyrelsen. Det framkommer även att familjehemmet bör guida barnet i förhållningssättet gentemot deras känslor. Avslutningsvis så utför barnsekreterarna uppföljningar av familjehemmet, vilket vissa gör med hjälp av Marte Meo-metoden för att se barnet och familjehemmets samspel. Det råder dock delade meningar i hur ofta dessa uppföljningar ska ske.

7. Analys

I intervjuerna ämnade vi att undersöka barnsekreterarnas erfarenheter i förhållande till de teoretiska utgångspunkter som studien genomsyras av. Analysen nedan kommer på så vis bearbeta barnsekreterarnas erfarenheter av familjehemsplaceringar samt av de metoder som de använder i sitt yrkesutövande.

7.1 Analys av barnsekreterarnas erfarenheter

Det betonades i en del av informanternas erfarenheter vikten av att ha en god relation mellan familjehemmet och det placerade barnets biologiska familj. Detta med anledning av att det främjar barnets välmående, vilket barnet beskrivs få genom insyn i sin livssituation. I enlighet med både Andersson (1995) och Vinnerljungs (1996) studier, så finns där en konsensus i relevansen av en fungerande kommunikation mellan familjehemmet och de biologiska föräldrarna. Relationen är bland annat viktig för att barnet ska få ett godkännande av sina biologiska föräldrar till att knyta an till sina familjehemsföräldrar. Utifrån denna erfarenhet i förhållande till den utvecklingsekologiska teorin (Forsberg & Wallmark, 2002; Andersson, 2013), kan man utläsa att en del informanter utgår ifrån familjehemmet och de biologiska föräldrarna som två mikrosystem tillhörande barnet. Den biologiska familjen är barnets första mikrosystem, men vid placeringen så utgör familjehemmet ytterligare ett mikrosystem till barnet. Dessa två system har en inverkan på varandra. Ifall familjehemmet har en samarbetsvillig inställning till de biologiska föräldrarna så påverkar de dem, och likaså är fallet om det skulle vara åt andra hållet. Mikrosystemen förklaras enligt teorin som de mest relevanta systemen i ett barns liv. Ett barn vars två mikrosystem samverkar i en påverkan mellan varandra, utgörs av ett mezzosystem. Vilket enligt den utvecklingsekologiska teorin beskrivs som hälsofrämjande för individen. Informanternas betoning om vikten av ett väl fungerande samarbete i förhållande till relationen mellan familjehem och biologiska föräldrar, kan vi förstå genom att erfarenheterna

speglar sig i den utvecklingsekologiska modellen (ibid.). Informanterna uppger att när dessa två mikrosystem samverkar så främjas barnets välmående och utveckling.

Det finns en medvetenhet om den biologiska föräldrarnas inverkan på barnet ifrån informanternas beskrivningar, hur positiv denna inverkan ser ut skiljer sig dock. I kontrast till tidigare resonemang så uppgav en del av informanterna erfarenheter av att umgänget mellan barn och biologiska föräldrar hade en negativ inverkan på barnet. Erfarenheten av att familjehemsplacerade barn tenderar att återgå till sitt ursprungliga anknytningsmönster vid umgänge med sina biologiska föräldrar beskrevs. En informant beskriver umgänget med de biologiska föräldrarna som störande i barnets anknytningsprocess. Informanterna har sedan tidigare noterat ett anknytningsmönster hos barnet innan placeringen ägt rum. De har under placeringens gång sett den utveckling i form av tecken som visar ett mer tryggt anknytningsmönster. En del av informanterna kan alltså i förhållande till anknytningsteorin uppmärksamma hur barnet återgår till det ursprungliga, oftast otrygga anknytningsmönstret vid en återförening. Slutsats kan därmed dras till att barnsekreterarna uppvisar en viss kunskap i att identifiera olika typer av anknytningsmönster. Studier visar att barnet redan till en början har utvecklat en naturlig anknytningsrelation till sin biologiska familj om de levt med den ett tag, vilket tar lång tid för ett familjehem att förändra (Barlow & Van der Voort, 2014). Den anknytningsteoretiska perspektivet förklarar de starka band som byggs upp under barnets första levnadsår (Bowlby, 2010; Broberg et al., 2008). En del av informanternas beskrivning av att en god relation till de biologiska föräldrarna är viktig, och en annan del upplever att umgänge och återförening med de biologiska föräldrarna kan störa anknytningsprocessen. I informanternas svar framkom en erfarenhet av att en placering ibland kan, till en början upplevas som fungerande. Efter en tid i hemmet uppvisar barnet ett utåtagerande beteende. Beskrivningen av att det fanns en oro och saknad gentemot de biologiska föräldrarna var även förekommande. Informanterna förmedlar en bild av att barnet har ett starkt känslomässigt band till de biologiska föräldrarna, som trots en separation, tidigare missförhållanden och bättre familjehemsförhållanden kvarstår. Utifrån de svar som framkommit kan vi utläsa att dessa svar resoneras utifrån ett anknytningsteoretiskt perspektiv (ibid.), där de starka banden som finns till den första vårdnadshavaren synliggörs, vilket influerar barnet. Informanterna resonemang om de biologiska föräldrarna och familjehemmet, kan även relateras till system vilka genomgår en

förändring. Vilket enligt den systemteoretiska modellen förklaras som att familjehemmet genomgår en *differentiering*, och de biologiska föräldrarna förlorar en del i sitt system (Payne, 2015). Familjehemssystemet får en ökad komplexitet i samband med att en del tillkommer. De båda systemen påverkas av denna utveckling och beroende på hur systemen tacklar förändringarna förklarar hur samspelet mellan dessa blir. Informanternas svar kan förstås utifrån att ifall familjehemmet kan förhålla sig till den förändring i systemet som sker, så är det möjligt att relationen till de biologiska föräldrarna är mer fungerande.

Informanternas resonemang om familjehemsplaceringar såg olika ut beroende på barnets ålder, vilket även tidigare forskning menar (Risholm Mothander & Broberg, 2015). Om en familjehemsplacering blir lyckad så har barnet även en möjlighet till att kunna förändra sitt anknytningsmönster på ett positivt vis. De menar att det är av stor vikt att barnet känner sig tryggt i det nya hemmet. För äldre barn handlar det om att familjehemmet ska vara tillgängliga, ge stöttning och trygghet medan det för yngre barn snarare innebär att få en ny ”psykologisk förälder”. Informanterna resonerar utifrån det anknytningsteoretiska perspektivet och förklarar det som att anknytningsprocessen redan är genomförd hos de äldre barnen, då de är behov en annan slags omvårdnad. Utifrån informanternas svar kan vi utläsa att de lägger en stor vikt vid psykisk och fysisk närvaro. Anknytningsteorin grundar begreppet trygg anknytning i att det skapas av en vårdares närvaro, där barnet kan finna kärlek och lyhördhet. Vi kan se att informanternas erfarenheter är förankrade i en anknytningsteoretisk grund, som kan liknas med det tillhörande begreppet *trygg bas* vilket handlar om se vårdnadshavaren som en tillflyktsort, vilken barnet alltid kan återvända till (Bowlby, 2010). Vi kunde spegla deras erfarenheter av att äldre barnet har ett behov av den trygga basen, genom att uppsöka familjehemsföräldrarna för att få stöttning när det behövs. Behovet av en föräldragestalt ansåg inte informanterna vara nödvändigt då ett band redan skapats till tidigare vårdnadshavare. Erfarenheten av att en trygg punkt är viktig för det äldre barnet framkom, vilket familjehemmen uppfyller genom att vara tillgängliga. Inte för att laga de otrygga anknytningsband som skapats för barnet utan för att vara en god rollmodell. Det framgick även en erfarenhet av att ensamkommande barn också saknade samma behov av en förälder, vilket vi kan spegla informanternas svar i att de ofta blivit placerade av andra anledningar än bristande föräldraförmåga. En anledning till informanternas svar kan därmed antas vara att barnet då redan kan ha en uppbyggd trygg anknytning, vilket

utgör ytterligare ett skäl till att anknytningsbanden inte behöver lagas och att det enbart finns ett behov av en trygg bas.

7.2 Analys av barnsekreterarnas arbete med familjehemmet

I informanternas svar framkom det att deras arbetsuppgifter till stor del handlar om att arbeta med familjehemmet, arbetet påbörjas då redan vid första kontakt med familjehemsföräldrarna. Kälvestensmetoden som en stor del av informanterna uppgav, grundar sig i deras analys av familjehemmets tidigare familjerelationer genom ett tregenerationsperspektivet. För att undersöka familjehemmets förmåga till att knyta an till barnet uppgav informanterna det som nödvändigt att undersöka familjehemmets egna relationer och skapade anknytningsmönster (Bowlby, 2010; Broberg et al., 2008). Att undersöka en familj sett till familjehemsföräldrarnas relation till sina barn men även deras egna föräldrar, är något som informanterna uppgav att de gör för att undersöka det känslomässiga utrymme som de har att ge till ett eventuellt familjehemsbarn. Studier (Barlow & Van der Voort, 2014) visar att tidigare upplevelser av negativa relationer tas med som en referensram i senare relationer. Informanterna ger en beskrivning av att ett tryggt anknytningsmönster ger ett överskott av känslor och mentalt utrymme. En slutsats kan dras att informanten menar att ett tryggt anknytningsmönster hos en familjehemsförälder kan innebära att de är lämpliga för att ta emot ett barn. Genom att undersöka tidigare generationer, så kan vi alltså konstatera att barnsekreterarna undersöker familjehemsföräldrarnas egen anknytning då den har en inverkan på deras förhållningssätt till andra människor. Bowlbys (ibid.) teori uppgav att barn med ett otryggt anknytningsmönster ofta får svårigheter i relationen till sina egna barn senare i livet. Beroende på vad barnsekreteraren får fram i sin utredningsmetod så beslutar dem om familjehemmets förmåga till att ta emot ett familjehemsplacerat barn. Barnsekreterarnas utövande av tregenerationsperspektivet kan man därmed speglas i en anknytningsteoretisk grund (ibid.) genom att de undersöker tidigare och nuvarande relationer.

BBIC var även en återkommande metod i informanternas svar, vilket barnsekreterarna uppgav att de använde i utredningens början. Metoden beskrevs som ett instrument för att utreda vad det kommande placerade barnet har för behov. Relevansen i metoden är att hitta en familj som har utrymme och förmågan att tillgodose vad informanten anser vara barnets behov. Barnet tar ju

med sig tidigare erfarenheter från sina tidigare familjeförhållanden och har olika behov i relation till dessa enligt studier (Bovenschen et al., 2014). Även denna metod kan vi relatera till Bowlbys (2010) antaganden, då barnsekreterarna undersöker barnets tomrum i sitt anknytningsmönster som ett potentiellt familjehem kan fylla. Detta som tidigare nämnt ett familjehem med en trygg anknytning ofta har känslomässigt utrymme för. För att se till familjehemmets lämplighet i relation till barnets anknytningsbehov, så anser informanterna att barnets behov först ska utredas.

I informanternas beskrivning av deras arbete, så framkom bland annat en familjehemsutbildning som upprättats av Socialstyrelsen. Det framkom att det i utbildningen talas mycket kring ett barns anknytning men även om familjehemsföräldrarnas egen anknytning. På samma sätt som informanterna utreder familjehemsföräldrarnas egen förmåga att knyta an till barn, så kan vi utläsa att de finner en relevans i att lära familjehemmen vikten av att veta vad anknytningsteorin innebär (Bowlby, 2010; Broberg et al., 2008), vilket är i enlighet med studier som gjorts (Rees, 2016). Informanterna beskrev att familjehemmen får möjlighet att träffa andra familjehem under denna utbildning, där erfarenheter utbyts likt en samverkan vilket. Barnsekreterarna finner en relevans med samverkan, vilket ur ett utvecklingsekologiskt perspektiv sker mellan olika system (Forsberg & Wallmark, 2002; Andersson, 2013). Att familjehemmen får en möjlighet att samverka med informanterna på en exonivå (ibid.) har även en inverkan på familjehemmets arbete, vilket indirekt influerar barnet. Att informanterna beskriver denna utbildning ur en positiv aspekt, speglar deras erfarenheter av att familjehemmets förmåga till att uppfylla barnets behov påverkas. Resonemanget sker på en exonivå, men vi kan också utläsa i informanternas svar att de också kan se att det sker en skillnad när familjehemmet genomgått utbildningen.

Studier visar på en relevans i delaktighet under familjehemsplaceringen ifrån barnsekreterarnas sida (Geiger et al., 2017; Triseliotis et al., 2000; Rees, 2016). Det är barnsekreterarnas uppgift att följa upp familjehemmet, i informanternas svar råder det dock delade meningar i hur mycket dessa egentligen behövs. En beskrivning av uppföljningarna som framkom i empirin är att barnsekreterarna inte ska springa och störa normaliseringsprocessen av placeringen, vilket sätter sig emot vad forskning pekar på. Socialtjänsten kan som tidigare nämnt, ses som ett exosystem (Forsberg & Wallmark, 2002; Andersson, 2013) som har en insikt och befattning att kunna påverka barnet indirekt genom att de har ett inflytande över familjehemmets tillvägagångssätt

och omvårdnad av barnet. Hur ofta uppföljningar sker är barnsekreterarnas bedömning i förhållande till direktiv som de har att följa. De ska inte heller förglömmas att det även är socialtjänsten som styr de biologiska föräldrarnas umgängesrätt, vilket påverkar både familjehem och barn.

Marte Meo är en metod som informanterna använder i sitt arbete vid uppföljningar av familjehemmen. Marte Meo undersöker då samspelet mellan det placerade barnet och familjehemsföräldrarna genom att filma det. Informanterna beskriver att denna metod kan behövas användas för att främja samspelet mellan barnet och familjehemmet. I relation till det systemteoretiska begreppet *synergi* (Payne, 2015), så kan det finnas brist på energi i systemet vilket gör att systemet är på väg att upplösas. Ett sådant exempel kan vara om samverkan eller kommunikationen i familjehemmet och barnets relation inte är fungerande. För att skapa energi i relationen så kan energitillförsel behövas, vilket vi tolkar att informanterna resonerar kring användandet av Marte Meo. En av informanternas resonemang om att vara närvarande i placeringens början, kan förklaras genom att familjehemmet och barnets system inte funnit något fungerande system där synergi finns. Informanterna tillför energi för att få systemet att fungera, vilket kan ske genom att informanterna analyserar samspelet och visar redskap för att tillföra denna energi. Att informanterna dessutom resonerar kring att uppföljningar kan behövas särskilt under placeringens början, kan bero på att omställningen skapar en energibrist. Ett familjesystem med fungerande synergi har inte samma behov av uppföljningar, vilket även kan utläsas av informanternas resonemang. Barnet och familjehemmet genomgår en livsförändring vid en familjehemsplacering, vilket kan leda till att både barnet och familjehemmet har svårigheter att integrera varandras mikrosystem enligt Paynes (ibid.) beskrivning av *livsmodellen*. Det kan tolkas som att barnsekreterarna har en underförståelse i detta, och arbetar för att handleda denna anpassning i samband med att filma samspelet. I det sociala arbetet så används livsmodellen för att reducera stress, genom att socialarbetaren visar andra handlingsstrategier. En familjehemsplacering innebär en livsförändring för både familjehemmet och barnet, och man kan därmed se att informanterna resonerar kring ett utvecklingsekologiskt perspektiv vid arbetet med Marte Meo. Informanternas erfarenhet av Marte Meo som verktyg för att förbättra människors personliga och sociala resurser samt att ge dem fler handlingsstrategier i samspelet mellan barn och familjehemsföräldrar (ibid.).

Vidare så kan vi finna en röd tråd i svaren där informanterna beskriver att en viktig del i familjehemsföräldrarnas arbete handlar om att guida barnet genom att vara goda rollmodeller i olika relationer. Men även genom att lära barnet att förhålla och uttrycka sig i relation till sina känslor, för att reglera och förhålla sig till dem. Informanterna arbetar för att ge verktyg till familjehemmet att uppmärksamma och benämna känslorna, för att kunna vara goda rollmodeller. De erfarenheter som barnet får genom att samspela med vårdgivaren har en stor betydelse för barnets utveckling. Informanterna lägger vikt vid att lära familjehemmet hur de ska utveckla sunda arbetsmodeller i barnet. Att ett barn har ett en sund arbetsmodell förklarar Bowlby (2010; Broberg et al., 2008) som relevant i förhållningssättet till fortsatta relationer. Har en individ en arbetsmodell baserad på en otrygg anknytning så skyddar denne sig mot avvísning i andra relationer. Arbetsmodellerna utvecklas enligt det anknytningsteoretiska perspektivet i samspel med vårdgivaren. Det är även när barnet har utvecklat dessa modeller som denne vet vilken roll den har i relation till andra människor och därmed framtida relationer (ibid.). I informanternas resonemang kan vi se att det finns en relevans i att familjehemmet ska just arbeta med barnets känslor. Vi tolkar det som att informanterna har en kunskap i arbetsmodellerna som existerar inom en individ, vilket används som referensram i alla framtida relationer. Genom att familjehemmen får en kunskap i hur en individ agerar utefter sin arbetsmodell, så kan de också lära sig att hantera den. Det kan också vara så att informanterna finner det relevant i att benämna känslor, för att familjehemmen själva ska se sina egna modeller i förhållande till barnet. Bowlby (2010) menar även på att inre arbetsmodeller ärvs vidare i generationer, vilket kan ha en medveten eller omedveten förankring i informanternas resonemang. Att förebygga att placeringar utanför hemmet ska ske.

8. Avslutande diskussion

Nedan kommer vi föra en diskussion kring det resultat som vi uppnått samt den analys som vi genomfört av sammanställningen av dessa. Utefter vad som framkom i tidigare forskning, så kan vi konstatera att det finns stora likheter i relation till informanternas utsagor. Vi har analyserat vår empiri i form av barnsekreterarnas svar och kan till stora delar hålla med om att deras uttalade metoder speglar sig mycket i de teorier som de grundar sig i. I förhållande till resultatet och analysen kommer vi besvara de två frågeställningarna som studien baseras på. Vi kommer därefter framföra våra egna reflektioner som uppstått under studiens gång.

Första frågeställningen ämnade att undersöka vad barnsekreterares professionella erfarenheter är om familjehemsplaceringar. För att besvara frågeställningen i korta drag så kan vi urskilja att barnsekreterarnas erfarenheter har en viss anknytningsteoretisk förankring (Bowlby, 2010). I de beskrivna erfarenheterna kan vi utläsa att barnsekreterarna både finner det gynnsamt men även riskfyllt för barnet och familjehemmet att ha en samverkande relation till de biologiska föräldrarna. De som fann relationen gynnsam beskrev erfarenheter som kunde förankras i den utvecklingsekologiska teorin, där barnets två viktigaste system samverkar vilket har en gynnsam effekt på ett barns välmående. Det finns en viss motstridighet i att familjehemmet och då vissa informanter finner det störande för barnets process. Det talar även för att barnsekreterarna förankrar sina erfarenheter utefter anknytningsteorin, genom att utläsa anknytningsmönster som framkommer genom det starka band som byggs vid första anknytningen. Relationen mellan familjehemmet, det placerade barnet och den biologiska familjen kan även förklaras genom *differentiering* som enligt den systemteoretiska utgångspunkten (Payne, 2015) förklarar familjehemmets förmåga att anpassa sig utefter att barnet anslutit sig, stabiliteten i systemet kan påverka familjehemmets relationer till de biologiska föräldrarna men även vice versa. Informanterna uttrycker även att familjehemmets roll i förhållande till barnet ser olika ut beroende på dess ålder. Ett yngre barn har ett starkare behov av en föräldragestalt som kan fylla ett tomrum i barnets anknytning, medan ett äldre är i större behov av trygg tillflyktsort. Detta gäller även för de ensamkommande barnen, då de redan upprättat en anknytning till sina biologiska föräldrar. Barnsekreterarna beskrev anknytningen som redan upprättad, behovet av föräldrar var inte kvarstående för äldre barn. Utifrån informanternas erfarenheter beskrevs då familjehemsföräldrarna agerade som en *trygg bas* och rollmodell. Informanterna beskrev det äldre barnets behov i form av en trygghet, ett resonemang som vi tolkade utgör ett hem som barnet kan växa upp i under stöttning.

Andra frågeställningen ämnade att undersöka hur barnsekreterare arbetar med familjehemsföräldrar utefter de metoder som används. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att barnsekreterarna var relativt enade i vilka metoder som användes. I förhållande till hur de beskrev sina uppgifter kunde vi spegla deras beskrivningar i de teoretiska ramverk som studien haft. Bland annat så framkom det att barnsekreterarna arbetar utefter familjehemmets tidigare

relationer då de spelar en roll i hur mycket känslomässigt utrymme de har att erbjuda ett barn, vilket speglar sig i anknytningsteorin (Bowlby, 2010). Samverkan mellan socialtjänst och familjehem upplevdes vara viktig, då socialtjänstens inverkan indirekt påverkar familjehemmets förhållningssätt till barnet vilket förankras till den utvecklingsekologiska modellen. Det fanns en viss meningsskillnad i informanternas svar i hur ofta uppföljningar bör ske, då det både kunde uppfattas som störande men även väsentligt vid behov. Behovet kunde vara för att handleda familjehemmets samspel till barnet, vilket vi kunde tolka som att ett utomstående system tillför energi då det innevarande har svårigheter med att skapa detta själv (Payne, 2015). Finns där en fungerande synergi så resonerar informanterna som att deras uppföljningar är störande. Informanterna beskrev även filmning av barnets och familjehems samspel vilket vi kunde förankra i den utvecklingsekologiska teorin (Forsberg & Wallmark, 2002; Andersson, 2013), där handledning kan behövas för ett samverkande fungerande mikrosystemen.

Vi har nu genomfört denna studie och kan i det stora hela konstatera att barnsekreterarnas erfarenheter grundar sig mycket i de teorier som vi byggt studien utefter. Vi har fått en inblick i barnsekreterarnas syn på det arbete som de utför med familjehemmen. Det fanns dock en viss motstridighet i erfarenheterna av familjehemmets, barnets och de biologiska föräldrarnas relation. Det kan bero på att barnsekreterarna talar utefter deras egna erfarenheter vilka givetvis skiljer sig åt, men det kan även bero på olika kulturer i användandet av metoder på arbetsplatserna. Är barnets bästa alltid en relation till de biologiska föräldrarna? Socialtjänsten i Sverige har en grundläggande syn på att så är fallet. I vår studie tyckte vi oss kunna urskilja delade meningar angående detta. En annan intressant fortsatt studie hade varit att studera familjehemmet, de biologiska föräldrarna och det placerade barnets relation. Det är intressanta reflektioner som uppstått i samband med studien, med tanke på hur samhällsvården sett ut under det senaste århundradet så kan vi bara konstatera att normalitetsuppfattningarna inom den förändras genom tiden.

9. Referenslista

Andersson, G. (1995). Barn i samhällsvård. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, G. (2013). Utvecklingsekologi och sociala problem. I: Meeuwisse, A & Swärd, H. (red.). Perspektiv på sociala problem. Andra uppl. Stockholm: Natur och Kultur.

Barlow, J, & Van der Voort, A. (2014). Sensitive parenting is the foundation for secure attachment relationships and positive social-emotional development of children, *Journal Of Children's Services*, 2, p. 165, Emerald Insight, EBSCOhost.

Tillgänglig: <https://www-emeraldinsight-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdfplus/10.1108/JCS-12-2013-0038> (Hämtad: 2018-04-23)

Bovenschen, I, Gabler, S, Bovenschen, Lang, K, Zimmermann, J, Nowacki, K, Kliwer, J, & Spangler, G. (2014). Foster children's attachment security and behavior problems in the first six months of placement: associations with foster parents' stress and sensitivity, *Attachment & Human Development*, 16, 5, p. 479-498, Scopus®, EBSCOhost. Tillgänglig:

<http://eds.a.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=e9095844-adf1-46af-bda4-1c61e0022f51%40sessionmgr102> (Hämtad: 2018-04-12)

Bowlby, J. (2010). En trygg bas: Kliniska tillämpningar av anknytningsteorin. Första uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Broberg, A., Risholm Mothander, P, Granwvist, P, & Ivarsson, P. (2008). Anknytningen i praktiken. Tillämpningar av anknytningsteorin. Falkenberg: Natur & Kultur.

Brinkmann, S & Kvale, S. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. Första uppl. Malmö: Liber.

Chinnery, S. (2016). Social work's fingerprint on the evolution of attachment theory: Some essential knowledge for care practice, *Aotearoa New Zealand Social Work Review*, vol. 28, no. 3, pp. 79-90. Tillgänglig:

<http://eds.b.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=986e8c1e-7ad7-4968-80f6-45ea4d42f88d%40sessionmgr4008> (Hämtad: 2018-04-26)

Eliasson, B & Wikström, P. (2005) Att vara familjehem, kontaktfamilj och kontaktperson i Östra Norrbotten: En beskrivande studie av kontakten och mötet med socialtjänsten. (Rapport, FOU-Norrbotten, Arbetsvetenskap, Luleå tekniska universitet, & Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle. Tillgänglig: <http://ltu.diva-portal.org/smash/get/diva2:996248/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad: 2018-04-24)

Forsberg, G & Wallmark, J. (2002). Nätverksboken - om mötets möjligheter. Stockholm: Liber AB.

Geiger, J M, Piel, M H, & Julien-Chinn, F. (2017). Improving relationships in child welfare practice: Perspectives of foster care providers. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 34(1), 23-33. Tillgänglig: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10560-016-0471-3.pdf>

(Hämtad: 2018-04-23)

Höjer, I & Höjer, S. (2012). De professionella i den sociala barnvården. I: Höjer, I, Sallnäs, M & Sjöblom, Y (red.) *När samhället träder in - barn, föräldrar och social barnvård*. Lund: Studentlitteratur.

Höjer, I, Sallnäs, M & Sjöblom, Y. (red.) (2012). *När samhället träder in - barn, föräldrar och social barnvård*. Lund: Studentlitteratur.

Jönson, Håkan. (2010). Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete. Malmö: Liber.

Kalman, H & Lövgren, V. (2012). Etik i forskning och etiska dilemman. En introduktion. I: H, Kalman & V, Lövgren (red). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Första uppl. Malmö: Gleerup.

Lind, R. (2014). *Vidga vetandet: en introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. Första uppl. Lund: studentlitteratur.

Lönnerblad, V & Heilborn, C. (2017). ”Samhället klarar inte att skydda utsatta barn”. Dagens samhälle. Tillgänglig: <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/samhallet-klarar-inte-att-skydda-utsatta-barn-19545> (Hämtad: 2018-05-14)

Nya Kälvestenintervjun (u.å.) Tillgänglig: <http://kalvestenintervju.se/> (Hämtad: 2018-04-23)

Payne, M. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur & kultur.

Rasmusson, B & Regné, M. (2012). *Ett utvalt hem till ett utvalt barn*. Stockholm: Natur & Kultur.

Rees, C. (2016) Symposium: social paediatrics: Children's attachments, *Paediatrics And Child Health*, 26, pp. 185-193, ScienceDirect, EBSCOhost. Tillgänglig: https://ac-els-cdn-com.ludwig.lub.lu.se/S1751722208000310/1-s2.0-S1751722208000310-main.pdf?_tid=cc948c80-555f-4b64-bb0e-cfcdf80c7620&acdnat=1526457081_aaeec5a0e3e86a51c42c40ff8f801b2d (Hämtad: 2018-04-18)

Risholm Mothander, P & Broberg, A. (2015). *Små barns behov av en långsiktig trygg bas – en barnpsykologisk kunskapsöversikt*. Stockholm.

Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju – från vetenskapsteori till fältstudier*. Malmö: Liber.

Salmons, J. (2011). Designing and Conducting Research With Online Interviews. I Salmons, J (red.): Cases in Online Interview Research. Kalifornien: Sage Publications, Inc. E-bok.

Socialstyrelsen (2016). Att lyssna på barn i familjehem. En modell för nationell uppföljning av barn i familjehem. Stockholm. Tillgänglig:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20060/2016-1-32.pdf>

(Hämtad: 2018-04-04)

Socialstyrelsen. (2014). Barn som far illa, eller riskerar att fara illa. Stockholm:

Socialstyrelsen. Tillgänglig:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19528/2014-10-4.pdf>

(Hämtad: 2018-04-05)

Socialstyrelsen. (2017). Ett hem att växa i – Familjehemmet bok – Grundutbildning för jour- och familjehem – reviderad version 2017. Stockholm: Socialstyrelsen. Tillgänglig:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20655/2017-8-1.pdf>

(Hämtad: 2018-04-04)

Socialstyrelsen. (2006). Grundbok Barns behov i centrum (BBIC). Stockholm:

Socialstyrelsen. Tillgänglig:

<https://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/bbic/Documents/BBIC-rapport-fran-ett-forbattningsarbete-i-orebroregionen-2006-2010.pdf> (Hämtad: 2018-04-12)

Socialstyrelsen. (u.å.). Familjehem – rekrytering, utredning och utbildning. Stockholm:

Socialstyrelsen. Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/placeradebarnochunga/familjehem> (Hämtad:

2018-04-04)

Socialstyrelsen. (u.å.a). Marte Meo. Stockholm: Socialstyrelsen. Tillgänglig:

<http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialtarbete/martemeo>

(Hämtad: 2018-04-12)

Socialstyrelsen. (2015). *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2014*. Stockholm.

Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20015/2015-12-33.pdf> (Hämtad: 2018-04-13)

Socialstyrelsen. (2015a). *Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen*. Stockholm. Tillgänglig:

<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19644/2015-1-9.pdf>

(Hämtad: 2018-04-13)

SOSFS 2001:937. *Socialtjänstförordningen*.

SOSFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*.

SOSFS 2012:11. *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.*

SOSFS 2014:7. *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.*

SOU 2011:61. *Vanvård i socialbarnavård*, slutrapport. Slutbetänkande av vanvård i den sociala barnavården. Tillgänglig:

<https://www.regeringen.se/contentassets/e568dc8c155d4a599a4a9177e839b3f5/vanvard-i-social-barnavard---slutrapport-sou-201161> (Hämtad: 2018-04-23)

SOU 2011:9. *Barnen som samhället svek - åtgärder med anledning av övergrepp och allvarliga försummelse i samhällsvården*. Betänkande av upprättelseutredningen.

Tillgänglig:

<https://www.regeringen.se/49b6a3/contentassets/70b1c99340204a099a0eda278b3e3406/barnen-som-samhallet-svek-sou-20119> (Hämtad: 2018-04-23)

Svedhem, L. (1991). *Socialt nätverk och beteendeproblem i skolan hos 11-13 åringar*. Stockholm: Carlssons förlag.

Triseliotis, J, Moira, B & Hill, M. (2000). *Delivering foster care*. London: British agencies for Adoption & Fostering. Tillgänglig:

<http://eds.a.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=bc4177c9-4b05-40ba-9435-7d0cc22b638e%40sessionmgr4006>(Hämtad: 2018-04-11)

Tucker, D J. & MacKenzie, M J. (2012). Attachment theory and change processes in foster care. *Children and Youth Services Review* 34, 2208–2219. Tillgänglig: https://ac-els-cdn-com.ludwig.lub.lu.se/S0190740912002940/1-s2.0-S0190740912002940-main.pdf?_tid=9169d833-0d8e-4358-a828-65721aaefced&acdnat=1526458036_ab25e86dee2d0b1fed86ce5af22895c5

(Hämtad: 2018-04-09)

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgänglig:) <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>. (Hämtad: 2018-04-23)

Vinnerljung, B. (1996). *Fosterbarn som vuxna - en översikt av resultat från några nationella registerstudier*. *Socialmedicinsk tidskrift*. 1. Tillgänglig:

<http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1178/970> (Hämtad: 2018-04-11)

Vinnerljung, B. (2006). *Fosterhemsvård*. Denvall, V & Vinnerljung, B (red.). *Nytta och fördärv. Socialt arbete i kritisk belysning*. Stockholm: Natur & Kultur. S. 60-76.

10. Bilaga

10.1 Intervjuguide

Vi heter Isabelle och Martina och är två socionomstudenter på Lunds universitet. Vi håller just nu på att skriva en kandidatuppsats om familjehemsplacerade barn, och hur socialsekreterare uppfattar att deras anknytning påverkas i samband med en placering. Genom att ni deltar i denna intervju, så hoppas vi kunna samla empiriskt material för att besvara våra frågeställningar.

Information till intervjupersonerna

- Den information ni ger oss kommer endast att användas till vår studie och vi kommer aidentifiera er.
- Det är frivilligt att delta i studien.
- Intervjun kommer att spelas in genom våra mobiltelefoner, och vi kommer hantera inspelningarna varsamt.
- Det ni säger kommer skrivas ner, och vi kommer använda det ni säger som vi anser vara relevant för att besvara våra frågeställningar.
- Ni behöver inte svara på frågor som ni inte vill besvara.
- Ni kommer få möjlighet att läsa vår studie när den är genomförd och publicerad.
- Finns där några oklarheter i frågor som ställs, så får ni när som helst avbryta och fråga.

Frågor

- Kan du börja med att beskriva dina arbetsuppgifter?
- Vad innebär anknytningsteorin för er? Använder ni er av anknytningsteorin i ert arbete? På vilket sätt?
- Kan du se att en placering påverkar barnet? Hur?
- Är familjehemsplacering en positiv metod generellt?
- Hur upplever du att barn anknyter till andra relationer, ex kompisar, sina egna barn?
- På vilket sätt reagerade barnet på att lämna sina föräldrar?

- Ser ni några risker i ett barns beteende som uppkommit under familjehemsplaceringen? Beror det på själva placeringen/separationen eller det förflutna?
- Finns det någon skillnad i hur barnet reagerar vid en placering beroende på deras ålder? På vilket sätt?
- Upplever ni att barnets känslomässiga utveckling påverkas i förhållande till en familjehemsplacering? Om de ser skillnad eller ett samband, vad tror ni det beror på?
- Kan ni se något märkbart i barns beteende som uppkommer efter en placering? Finns det någon skillnad i beteende mellan små barn och ungdomar? Vad för skillnad i så fall?
- Hur beter sig barnet om och när de träffar sina biologiska föräldrar under och efter placering?
- Kan ni se någon skillnad på beteendet och vem barnet söker trygghet hos när eller om barnet efter en placering kommer tillbaka till sina föräldrar?
- Vilken relation ser ni att barnet har med sina biologiska föräldrar?
- Hur väl kan barnet prata med sina biologiska föräldrar om sina känslor?
- Hur stöttar ni barnet i den relationen?
- Hur väl uppfattar ni att barnet kan prata med sina familjehemsföräldrar om sina känslor?
- Kan ni se att barnet har lätt att få förtroende för människor i allmänhet?
- Kan ni se att barnet har lätt för att få förtroende för sina familjehemsföräldrar?
Hur märks förtroendet?
- Hur kan man som familjehemsförälder påverka barnets förtroende anser ni?
- Hur har du/ni agerat för att få barnet att känna sig så tryggt som möjligt?
- Hur ser ni att familjehemsföräldrar tillgodoser barnets behov av känslomässig tillgänglighet/närhet?
- Tror du att placeringen blir annorlunda om barnet placeras innan 1 1/2 år eller om placering sker när barnet är äldre?
- Hur uppfattar socialsekreterare att barn påverkas av en familjehemsplacering och vad finns det för potentiella risker i barnets anknytningsförmåga senare i livet, sett till relationer och beteende?

- Hur upplever socialsekreterare som arbetar med utredning av barn och unga att familjehemsplacerade barns känslomässiga utveckling påverkas i förhållande till barnets anknytningsbeteende?

Vi har nu ställt alla frågor, finns där något ni vill tillföra i intervjun?